

4368

సమీక్ష

భౌత్య సాంస్కృతిక పక్షపత్రిక

వ్యవస్థాపక సంపాదకులు : విద్వాన్ బిల్లుసు సీతారామశాస్త్రి.

సంపుటము 15

రాజమహేంద్రవరము 16-1-1991, 1-2-1992

సంచికలు 3, 4

— ఈ సంచికలో రచయితలు —

1. శ్రీ ఆచార్య సోమసుందర్
2. డా॥ టి. గౌలసుబ్బయ్య
3. డా॥ ఎల్. అన్నపూర్ణమ్మ
4. డా॥ మిరియాల రామకృష్ణ
5. డా॥ నందూరి వేంకటస్వామిరామారావు

6. శ్రీ అన్నాది వాసుదేవశాస్త్రి
7. శ్రీ ముదిగొండ ఈశ్వరచరణ్
8. శ్రీ చిర్రావూరి శ్రీరామశర్మ
9. శ్రీ పోలేపెద్ద రాధాకృష్ణమూర్తి

13/2/92

1, 16 నేడీలలో ప్రచురింపబడును.

సంవత్సర చందా రు. 20-00

6 మాసములకు రు. 12-00

విడి ప్రతి రు. 2-00

సకాలంలో చందా వంపి సహకరించండి

— సంపాదకుని మాట —

దేశపురోగమునానికి విద్య పట్టుగొట్టు. ఇది నిర్వివాదాంశము. ఏ వనరులు ఎన్ని ఉన్నా విద్యలేని మానవుడు సాధించగలిగేది ఏమీ ఉండదు. విద్యకు సముచితస్థానం లేనప్పుడు సంఘం ఏ అభివృద్ధి సాధించలేదు. స్వభావరీత్యా మన దేశంలో అనేక భాషలు, అనేక సాంప్రదాయాలు ఉన్నాయి. భాష ఏదైనా భావం ఒక్కటే!

విద్యావస్థలలో చోటుచేసుకుంటున్న మార్పులు ఎంతవరకు అభివృద్ధిని సాధించేయన్నది చాలా అగుత్తప్రీతికరంగానే ఉంది. మన దేశంలో మేధస్సుకు కొరతలేదు. కాని ఆ మేధస్సుకు సరియైన మార్గదర్శకత్వము, విలువ కొరవడినవి. ఎలిమెంటరీ విద్యనుంచి విశ్వవిద్యాలయాల పరిధివరకూ పాఠ్యప్రణాళికలను తయారుచేయడమే చాలా లోపభూయిష్టంగా ఉంది. ఎవరికి నొప్పి కలిగినా ఈ విషయంమాత్రం పచ్చి నిజం. క్రొత్త సిలబసు నిర్ణయం అవుతుంది. ప్రశ్నాపత్రాలలో మార్పులు ఉంటాయి. కాని తరుణంలో వాటికి అవసరమైన టెస్ట్స్ పుస్తకాలు ఉండవు. మాదిరి ప్రశ్నాపత్రం పరీక్షల ముందుగాగాని రాదు. ఇక పాఠ్యబోధన ఎలా బావుంటుంది? ఇన్నీ అయినాక పరీక్షలు ఎప్పుడు జరుగుతాయో (వాయిదాలు లేకుండా) ఫలితాలు ఎప్పుడు వస్తాయో ఖచ్చితంగా చెప్పలేము. ఇవి అన్నీ అయి ఒక విద్యార్థి బైటపడినాక ఇక ప్రవేశ పరీక్షలు! ఇవి ప్రస్తుత సమాజంలో ఒక అర్థంగాని చిక్కుముడిగా మిగులుతున్నాయి. వీటి పేరుతో ఎంత డబ్బు వృథా అవుతోందో అందరికీ తెలుసు. ఒక కోర్సుకు అర్హమైన పరీక్ష గవర్నమెంటు పరీక్షలద్వారానో, విశ్వవిద్యాలయాలు నిర్వహించే పరీక్షలవల్లనో పాసైనప్పుడు ఇక ప్రవేశ పరీక్షలు ఎందుకు? అంటే అంతకుముందు నిర్వహింపబడిన పరీక్షలపై నమ్మకం లేకనా? అదే నిజమైతే తరువాత పరీక్షలపై మాత్రం నమ్మకం ఏమిటి?

విద్య వ్యాపారంగా ఉన్నంతవరకు ఈ సమస్యకు పరిష్కారం లేదు, ఉండదు.

నిజం మాట్లాడితే చాలా చేదుగా ఉంటుందిమరి!

—సంపాదకుడు

సమాలోచన గురించి మీ అభిప్రాయం

‘సాహిత్య పత్రికల కాలం అస్తమించింది’ అని వాదించే వారికి ఒకే ఒక సమాధానం సమాలోచన సాహిత్య పత్రిక. కష్టనష్టాలకోర్కీ ఒక పవిత్ర సంగల్పానికి కట్టవడి మేమీ పత్రికను వెలువరిస్తున్నాం. నవ్యభోరణులను పరిశీలిస్తూ ప్రాచీన పద్ధతులను విశ్లేషిస్తూ ప్రాచీన నవీనతల మధ్య వంతెనగా ఉండాలన్నది మా ఆశయం. దానికి ఆశ్రయం పొరకుల ఆదర మే. సమాలోచన ఈనాడు తెలుగులో ఒకే ఒక సాహిత్యపత్రిక అని పలువురు మాకు రాస్తున్నారు. మాతో అంటున్నారు. అయితే మీ అభిప్రాయం ఏ సమాలోచనకు మీరు ఏవిధంగా సహకరించాలి? మీ ఆర్థిక హద్దిక సాహాయ్యం మాటేమిటి? క్రింది కూపను నింపి మాకు పంపండి. —(సంపాదకుడు)

Post To సమాలోచన
B. V. & Co., గాజుమండ్రీ-1.

మీ పేరు _____

పూర్తి చిరునామా _____

మీ సాహితీ మిత్రుని పేరు _____

వారి చిరునామా _____

మీ చందా M.O. / D.D. తేదీ నెం.
జతపరచండి.

సంతకం.

వెనుకప్రక్క మీ అభిప్రాయం
రాయండి.

శుభాకాంక్ష

ఉ. సంకురుమయ్య భూప్రజకు
సర్వ శుభంబులఁ గూర్చు నెంచి, యీ
పంకజనేళి భూసతిని
బొసుర సస్యవిభూషఁ జేసె, నే
వంకను కౌంచినన్ జను ల
వారిత మోద సుధాబ్ధి యందునన్
గ్రుంకులు వెట్టుచుండి రది
గో! మధుర క్షణ మిద్ద మిత్రమా!

—శ్రీ పోలేష్వి రాధాకృష్ణమూర్తి

★ స మా లో చ న ★

* జాతీయ సాంస్కృతిక పక్షపత్రిక *

వ్యవస్థాపక సంపాదకులు : విద్వాన్ బులుసు సీతారామశాస్త్రి

Retired Telugu Lecturer, V. T. J. College, Rajahmundry.

తెలుగు సాంస్కృతిక జీవనంలో ఆధునికతా వికాసం

(గత సంచిక తరువాయి)

— శ్రీ ఆపరంజయ సోమసుందర్

అదినుంచీ కవిత్వంలో 'ఏం చెప్పాలి?' అనే చింతనకు ఎంత ప్రాధాన్యత వుందో... 'ఎలా చెప్పాలి?' అనే యోజనకూ అంతే ప్రాముఖ్యత వుంది. కాని రాను రాను కవిత్వం సోమరిపోతులైన కొంద రయ్యిరి వివేచనార్థం ఉపయోక్తమయ్యే పదార్థంగా మారిపోయింది ఆ తర్వాతనే ఏం చెప్పాలి అనేదానికి ప్రాధాన్యత క్షీణించింది. ఎలా చెప్పాలన్నదానికే విపరీత ప్రాముఖ్యత ఇవ్వబడింది. ఈ ఒరుగుమ్మ మధ్యయుగాలలో ప్రారంభ మైంది. ముఖ్యంగా పూర్వోక్త ప్రభువుల అస్థాన నర్తకిగా కవిత్వం మారిన తర్వాతనే మరీ గిడసారాంది. ఎలా చెప్పాలన్న సాధనలోనే ప్రయోగ వైపరీత్యం ప్రబంధయుగంలో చెప్పబడే విషయానికి ప్రాముఖ్యత తగ్గిపోయింది.

పాండురంగని మాహాత్మ్యం స్థాపించడానికి ఉద్దేశించబడిన కావ్యంగా చెప్పబడుతున్న ప్రబంధంలోపైతే... భ్రష్టుచారప రాయణుడూ ఆశ్రయమిచ్చిన ప్రతివారికీ ద్రోహం తలపెట్టిన విశ్వాస

పూతుడూ... నిగమకర్మ గురించిన ఉపాఖ్యానమే ఆత్మగీతి ఆకర్షణీయంగా చిత్రితమైంది. పాండురంగ మాహాత్మ్యం చదివితే... మొత్తం కావ్యంలో ఆ భ్రష్టుని చరిత్రే పారక వృద్ధ యంలో నిలచి పోతుంది. ఇది యాదృచ్ఛికంగా జరిగిన దెంతమాత్రం కాదు. కవి బుద్ధిపూర్వకంగా తన ప్రతిభనంతా (దుర్)వినియోగించి తన శిల్పచాతుర్యంతా బలిపెట్టి కల్పించినదే! తానాశ్రయించే రాజుల

నవయుగ రేఖలు

ప్రీత్యర్థం తెనాలి రామకృష్ణకవి మూలా ఈ దిగలుపడ్డాడు.

కవులు తమ ప్రజాపాటవాణు విని యోగించి సమాజోద్ధారణకోసం పాలు పడ్డంమోని మరింత భ్రష్టుచారం కలిగించడానికే ప్రయత్నించారు. శీకృష్ణదేవ రాయల పరిపాలనకు కలిగిన ప్రఖ్యాతి భర్తమా అని ఆ యుగీనకవిత్వానికిపైతం స్వర్ణయుగమన్న గుడ్డిగుర్రపు తావులో మన సాహిత్య చరిత్రకారులు జారిపో

యారు. గతానుగతికంగా అదే మాట పడేపడే కలుపురి నోళ్ళలోనూ నలుగు తోంది. ఆ యుగంలోనే కవిత్వం కేవల వివేచనపదార్థంగా మారింది. రాజాస్థానాలకు పరిమితమవడం ప్రారంభమైంది. తర్వాతా ప్రజానీకానికి దూరమైపోయింది. ద్వ్యర్థిత్ర్యర్థి కావ్యాల నిర్మాణం కోసం ఒళ్ళు హూసం చేసుకుంది. విప్ర వివేచుల ఇంద్రజాల విద్యవలెనో, దోష్టర సానుల నెడపై ముగ్ధులవలెనో అబ్బురం కలిగించడమే పూచీగా పెట్టుకుంది. అనందానుభవంగా చిరంతన స్మృతి గీపిలు వెలిగించలేక పోయింది. అనాటి కవిత్వం మనస్సుకే పని కల్పించిందితప్ప రసస్థానీయమైన వృద్ధయాన్ని రంజంప చేయలేక పోయింది.

ఇదే తదుపరి తీగయుగ కవిత్వానికి మార్పుసాధింపమైంది. ప్రజల మనోభావాలకు విషమజ్ఞులుగా తయారైన వికారభావాలు ప్రచలితమయ్యాయి. రాజాంతఃపురాలకు మాత్రమే పరిచితమైన పాత్రలతో ప్రబంధాలు నింప

బడాయి. చివరికి మధ్యతరగతుల ఆత్మ రాస్యాలకు వైతం అందని గగనవహుమాలయ్యాయి. సంస్కృత భాషాగ్రాంథం తేలికపై తెలుగు ప్రబంధం ఆగ్రాంథం దుస్థితి వినిపించి కవిత్వానికి శీవ లక్షణమైన హృదయ ద్రావకశక్తిని కోల్పోయి నిర్జీవాయ్యాయి. మహావి నురజాడ చెప్పినట్లు "హిస్ పెర్ఫెక్ట్స్ హాప్" కు నీవేదికంగాని సాహిత్యం శర తుల్యమే. అందుకే ఆ మహానీయుడు 'తొయ్యబొమ్మల మెచ్చ కనులకు కోమ లుల సారెక్కునా?' అని తీవ్రంగా ప్రశ్నించారు. పరకీయాపంపగ్గి శృంగా రాన్ని, శత్యాసంగమాభిరతిని, సామా జిక ధృష్టాచారాన్ని, అవినీతిని ఆక్షిప్త వంతం చేయవారంభించాయి. రాజుల పోరంబోకు లక్షణాలకు, తుంటరి పను లకు, తెంపరి నడతలకు గౌరవాదరాలు కలిగించవారంభించాయి. విస్మరించవల సిన విషయాలును గౌరంతలు కొండంత లుగా వర్ణించి కవులు బానిసత్వాల వలె బ్రతికవారంభించారు. రాజుల బహు భార్యత్వంతోపాటు, శత్యాశ్వాత్వా నిని వైతం ఒక వైతికమామూలగా, మహా పౌరుషకార్యంగా కొనియాడే వైచార్యానికి కవులు దిగజారారు. ఈ దుష్టాచారం నిన్న మొన్నటివరకూ మన సాంఘిక జీవి తాన్ని కలుషిత మునఁచునా సేతున్నదంటే ఈ విషయాల వైఖరి ఎంత లోతుగా పాతుకుపోయామో అర్థంచేసుకోవచ్చు.

వీరశలింగంగాదికాలం వరకూ ఉప భార్యల సుంచుకోవడమే సామాజిక గౌరవంగా, హోదాగా పరిగణింపబడేది. అందువల్లనే ఆ మహానీయుడు శత్యా లంపటత్వాన్ని నిరసిస్తూ అనేక ప్రవాస నాలు రచించవలసినవచ్చింది. రఘుపతి వెంకటరత్నం గారు కళావంతుల సంస్క రణను క్రిందివరకూ తీసుకుపోవలసినవచ్చిం ది. వీర్స్ నాన్ అనేది ఒక సాంఘిక నివా

దంగా మారిపోయింది. దీని ప్రభావం గోనే వ్యవస్థలు, చింతామణి, మధు సేవ వంటి సంఘసంస్కరణోద్యమ నాట కాలు రచించిన మహావి కాల్యకాం నారాయణగారు తాను స్వయంగా కళా వంతుల సంస్కరణోద్యమంలో పాల్గొన డమేకాక, ఒక కళావంతుల కలంనుంచి వచ్చి కన్యకు వివాహం చేసుకొని ఏటి కతురీచారు. ఆమె గౌరవానికి ఎక్క, దా ఎప్పుడూ ధింకం కలగకుండా యితర వివరాలు గొప్పకో. మేనా చెప్పకుండా 'ఆమె నా భార్య' అని మాత్రమే మిశ్రు లకు పరిచయం చేసేవారు.

ఒక ప్రక్క ముద్దుపళ్ళని, మోహనాని ప్రభృతులు ఎంత నీవశ్యంగారాన్ని చితిస్తూ రాధాకావ్యాంతిన వంటి కావ్యా లు రచించినా, వీరక ప్రక్కగా అది దశకు చెందిన పసుపులేటి రంగాయ్య మున్నూరు దాకలాసాది యక్షగానాలు రచించి, అనాటి శిష్టజన వ్యావహారిక భాషకు అదరణ కలిగించింది. తింజా పూరు రాజుల కాలంలోనే ప్రజల కళా స్వరూపాలకు ప్రభువుల ఆదరణ లభిం చింది. వైఖ్యాకరిణుల ముచ్చరత్వానికి వసివాడిన అంప్రేమ సాంస్కృతిక యాపాలు సాధారణ ప్రజల రసనలపైనే కాపురం పెట్టుకున్నాయితప్ప ఆశిరి లోకంలోనికి ప్రవేశించలేకపోయాయి. అట్టివానికి తింజాపూరు నాయక రాజుల కాలంలోనూ, మహారాష్ట్ర రాజుల కాలం లోనూ సభాగౌరవం నీడించింది. వ్యావ హారిక భాషకు వైతం కొంతవరకైనా బంధ విముక్తి కలుగ వారంభించింది. యథేచ్ఛగా ప్రయోగించి గ్రంథాలు రచించే ధైర్యం ఆ కాలంలోనే ఏర్పడింది.

ఈ నేపథ్యంలోనే పంతొమ్మిదో శతాబ్దం ఆరంభమైంది. తిక్కన్నగారు తమ కాలంలో ప్రజల నాలుకలపై క్రుర్భింతలాడిన కమ్మని జాను తెనుగునే

భారతరచనకు వినియోగం చేశారన్న సత్యం చైతన్యవిలసితమైంది. దాదాపు అదే కాలానికి చెందిన అన్నమాచార్యులు తన సంకీర్తనావాచనాత్మాన్ని జాను తెనుగు నుడికారంతోనే వ్యావహారిక పలుకుబళ్ళతోనే సాందర్యరంజితం కావించాడు. ఆయన ముద్దులాడు, దోపరి వంటి నేలాది పదాలు స్వేచ్ఛగా ప్రయోగించి తెలుగుభాషకు గౌరవం కలిగించాడు.

కాని శ్రీనాథుని కాలంనుంచీ సం స్కృత సమాప జాటిల్యమే తెలుగు కవి త్వంగా గణుతికక్కింది. శ్రీనాథుని నేనడకావ్యాన్ని అంధకరించడంతో శ్రీనాథు డెంతో స్వతంత్రించాడు. స్వీకుఃవిశావీధిలో యథేచ్ఛావిహారం చేశాడు. కాని సంస్కృత భాషకు తెలుగు క్రియలు చేర్చినబాపతుగా దాన్ని బిగించి తదుపరికాలంలో ప్రవర్తిల్లిన ప్రబంధ సాహిత్యానికి ఆపయిద్దం కలిగించాడు. అదే దాంలో సాగిన అల్లపాని పెద్దన మకుచరిత్రను తీర్చిదిద్ది ప్రబంధవిశా పితామహు డనిపించుకున్నా- అతని కవిత్వవృత్తు ప్రశస్తిని శ్రీనాథుని బొందినాకే లోతుగా పాతుకున్నాయి. శ్రీనాథునికాలంనుంచే కవితాశ్రేణిలో మూలకము సాధించేదుకు ప్రయత్నిం చినవారిని అనుకర్తలధిక్ మైపోయా రు. ఇది దాదాపు ఒక వ్యాధిగా విస్త రించింది.

ఏ సాహిత్య సన్నివేశంలోనైనా ప్రతిభామహర్తిపూర్ణులు సకృత్తుగానే ఉంటారు. విశిష్ట శక్తిసంపన్నులయిన కవిశాకంతాలు బహుకొద్దిగానే ప్రభ విస్తాయి. ప్రతిధ్వనులు కోకొల్లలుగా సామూహిస్తాయి. ఇది కవితాకళ విష యంలో కూడ యథార్థమే. గతానుగతిక ప్రవర్తకులు అసంఖ్యాకంగానూ మూలిక ప్రయోగ కాలరలి ఆతిగానూ ప్రచ రిత మవుతూంటారు. స్వకీయమైన జ్ఞాన

కొయ్యకట్టలో సమకాలీన లోకాన్ని చక్కచక్కని మునర్చగల కంకాలే కాళ్ళ తంకా అనుక్రమ మనడమూ, తక్కువ గల అసంఖ్యాకులు క్రతిధ్వని మాత్రులు గానూ మిగిపోతుంటారు. ప్రతిధ్వనులు సైతం తాత్కాలికంగా ముచ్చట తొలుపుతుండటమూ చారిత్రిక యధా ర్థమే! అలాంటి వారిలో అత్యధిక సఖ్యాకులు కాలప్రసంగంలో మణిగిపోతుంటారు.

నన్నయ్యకు పూర్వం నుంచీ వచ్చిన తెలుగు పద్యసాహిత్యంలో మహాకవులు మోతమీ మిగిలారు. ఎందరో చిల్లర మల్లర కవులు కాలాన్ని ఎదిరించలేక నిష్క్రమించారు. ఈ పరిస్థితి శ్రీనాథుని కాలంతర్వాత వరీ మిలివిరిపోయింది. ఈ శ్రేణికవులు శ్రీనాథుని కాలంలో సైతం తామరతంతర లైపోవడంవల్లనే అరికి చిరావపుట్టి పుంటుంది. 'బూడిద బుంగలై మొగము పోడిమిదక్కి - గాడిద! నీవుకూడ కవిగాదుకదా అను మానమయ్యడినే!' అంటూ కొండవీటి గాడిదను మొద్దు చేయవలసినచ్చింది!

ఇలాంటి అనుకర్తలగుంపు 19వ శతాబ్దంవరకూ పిత్తడిగా వ్యాపించడమే కనిపిస్తుంది ఆశతాబ్దంలోని సాధారణకవుల మాటకే! ముఖ్యంగా క్లాస్సికల్ ఎత్తుకు కనిపించిన చామకూర వెంకటకవి సారంగధర చరిత్రలోనే విపరీత అనుకరణ శీలిగా ప్రదర్శించుకున్నాడు. 'అల్లన గాధి రాజసుతుడర్పిలి మేనక ముద్దొనని' .. వగైరా పద్యం, అల్లసానివాని - 'అపరిమితానురాగ కుమనోల్లసయై చిగురావ చేతులన్...' అనే పద్యానికి మక్కి మక్కి అనుకరణకదా! విజయవిలాసంకో చామకూర పాకాన పడిందని తక్కువగా వారు మెచ్చుకున్నా! ఆకార్యంలో సైతం మనుచరిత్రకీ వసుచరిత్రకీ ఉన్న అనుకరణలను ఏరిపారేస్తే మిగిలేది పుంజెను

భాగమే! ఇలాంటి తృతీయశ్రేణిని సైతకత్తువని ఆంధ్రవికారద తాపీ ధర్మరావు అంకలాపు వ్యాఖ్యానం రచించడం అరికి కవిత్వ మహత్వంవల్ల కాదని, తదితర కారణాలవల్లనే అని అర్థమై పోతున్నేవుంది. తాతాదీని కాళ్ళ తంకా జ్ఞాపకం చేసుకోవలసిన పూచీని జాతికి కలిగించిన గంధం అదికానేకాదు. వారు జాతినీ తట్టిలేపి ఆలోచించలేన గ్రంథాలు - 'దేవాలయాలపై బూతుబొమ్మలెందుకో?' వంటినే! అనే అడుగి చిరస్థరణీయమార్గదర్శిగా నిలుపుతాయి.

ఇంకాక చెప్పవలసిన సత్యం ఒక్కటే ప్రతియుగంలోనూ ప్రజా పూర్ణహృదయాల కొద్దిగానే ఉంటారు. వారి కంకాలీ సర్వేసర్వత్రా ప్రకంఠములు కలిగివుంటాయి. వారికే ప్రతిధ్వనులు అపారంగా ఉప్పెలుతాయి. దీపం చుట్టూ మూగేవానాకాలపు ఈసుక్కు ఎరికి అనంతంగా వ్యాపించినా అనేకాంతికింజాలందించలేవు.

ఈ పరిస్థితి 19వ శతాబ్దంలో సైతం తెలుగు కవిత్వపరంగా యధార్థంగానే నిలచింది. కాని అదేశతాబ్దంలోనే జాతి హృదయానికి నూర్చుసత్యాలు సుబోధకమయ్యాయి. అంగ్లవిద్యార్థిస్థానానికి తెలుగుబడిన తిలుపులు వికాల లోకాన లోక నానికే వెనుగురణాలయ్యాయి దానితో కొండలైనా వైతాళికులు ముందుగా మేలుపన్నారు. జాతిలో విచూత్తు జనసత్యా స్థాపించ నాసంభించారు. మనం బ్రతుకుతున్న ఈశతాబ్దాన్ని సంపన్నతం చేసిన మహనీయులంతా ఆ శతాబ్దంలో జననమందినవారే! వారంతా అంగ్లవిద్యార్థిస్థాన మందించిన నూకనో త్రేక్సింతో ముందుగా మేల్పొందినవారే! శత్రుచికిత్సద్యారా మనజాతికినొలగించ వలసిన రాచపుళ్ళను ముందుగా పరికించ గలిగిన వారే! ఇట్టివారే యావద్భారతం

లోనూ ప్రాచుర్యవించారు. జాతినీబాగ్యత మునర్చారు. మహనీయులుగా చరిత్రలో నిలచిపోయారు.

తంజా గ్రామ వాయుక రాజుల కాలంలో ఆ ప్రాంతానికి వలసపోయిన తెలుగు వాణి-ఆరాజులపోషణలో ప్రవర్తించింది. విజయనగర సామ్రాజ్యోత్తర కాలాన్ని సాహిత్యపరంగా మరో వెలుగు వెలిగించినదీ వాయుక రాజుల కాలమే! ఆ యుగంలోని చివరికాంతులుగానే తెలుగు జాతి నాటక ప్రక్రియ వికేషంగా యక్షగానం సమృద్ధిరాలి బడింది. వ్యాకరణవికాసా ప్రయోగానికి ఆదరణ లభించింది. ఆకాలంలో తంజావూరుకు వలసపోయిన తెలుగు విద్యుత్ కుటుంబాలలో కాకర్ల వారిదొకటి. తంజావూరు పరిసరాల్లో స్థిరనివాసం ఏర్పరచుకుని, కలాసాగా కాలక్షేపం చేస్తున్న తెలుగు కుటుంబాలలో కాకర్లవారు ప్రకటితమైనవారే. పంచనదీ త్రేక్రిమైన తిరునయ్యూరులో వారే స్థిరపడ్డారు. ఆ కుటుంబ పరం పరలో రామబ్రహ్మం ముంచినదీకులు. వారి ద్వితీయ కుమారునిగా 1770 లో జననమందిన త్యాగరాజు తెలుగుస్పృశాలలో అశేషపాండిత్యాన్ని సంపాదించి సంప్రదాయ సంగీతంలో నిష్ణాతుడయ్యాడు. ఆయన కల్పింబసంగీత సముత్థిగా వాగ్గేయకారుడయ్యాడు. ఆసంఖ్యాక రాగాలకు ధాతు మారు పుష్టిచేకూర్చాడు శుద్ధవ్యావహారిక భాషా మాధుర్యంలో, రసాలూరించే తెనుగు నుడికారంలో మనోజ్ఞ పల్లవులు సంతరించి వేలాది కృతులు విరచించాడు. నమపాలింప నడిచినచ్చిలివా, రారా మాయింటి దాక, ఉపచారిమొ చేసేవారున్నారా - వంటి అసంఖ్యాన మధురపల్లవులు తెలుగు రసనపై సదా రమణీయ రసవాహినులై తనవారాయి.

అనుమానియుడు కావరీతీరంలో అవతారం చాలించి మూడు తెలుగుడిచాయో లేవో- గోదావరీ తీరంలో, తెలుగుజాతికి నోముల పంటగా, సర్వతోముఖ జాగృతి కలిగించే యుగపురుషుడు కావలసిన తారగజన్ముడై పితృశలింగం అవతరించాడు. ఆయన ఎనిమిదేళ్ళ వయస్సువాడై, తాలంలో 18-6-60 సామిసేన ముగ్గువరిసింహం కిష్టవ్యావరికంలో సుశీలభాషలో హితమీచిన రచించారు పితృశలింగం యావదాంధ్రశ్రీ ప్రప్రథమ శాశికాపారశాలను ధవళేశ్వరంలో స్థాపించేవాడికి గురగాడ అప్పారావు పదకొండేళ్ళవాడు తెలుగు భాషను పితృదేవతలు మాత్రమే ఉచ్చరించే తగినంత జటిలంగా పేరు బండి చేసిన చిన్నయజురి చనిపోయిన కొద్ది తెలుతకీ నురిబాడ అప్పారావు 1861లో జననమందారు. ఆదే సంవత్సరంలో రవీంద్రనాథ్ టాగూరు గారూజన్మించారు. గురజాడకీ న్ననాలుగేళ్ళు చిన్నగా చిలకమర్తి జననమందారు. ఈవిధంగా 19వ శతాబ్దంలోనే ఎందరో మహానుభావులు అవతరించి ఈ శతాబ్దముల మైన మన వందనాలందుకుంటున్నాను.

'సామాన్య ఆస్తిక్యమే వ్యక్తివైతే వ్యాన్ని నిర్దిష్టమే.' అని కారల్ మార్క్స్ మహావీరుడు నిర్వచించాడు ఇలావివరించాడు || 'సగుణల ఉచ్ఛిష్టకీ, మార్క్స్ లోడ్డమ్మ చలామణీకీ, వ్యాపారానికి నడుమగల అవిగాభావ సంబంధం మనకు తేలిక గాన ఆధునికముగా, ముఖ్యంగా పరివిధిజన దృష్ట్యా పరిశీలిస్తే ఈయనాం మరింత మూటిగా తేలుతెల్లమవుతుంది' సాధారణ కార్యకలాపాల ఆదీక్ష్యం సమాజం సహకరిస్తుంది. ఆ కారిత్రమాలను అని వ్యాప్తిమైనచో ఈ కార్యకలాపాలు నిర్వహించడానికి ఎన్నిక చేయబడిన వ్యక్తులు సాధారణంగా నయాజులో అంతరికంగా పరివిధిజన కాళిత

నంచే వస్తారు. ఈ ఎన్నికలల్ల అయా వ్యక్తులకు ప్రత్యేక సదుపాయాలు కలుగుతాయి. వారిని ఆ పనులకే కేటాయిం చిన ప్రత్యేక వ్యక్తులకు కూడా ఆ సదుపాయాలలో వాటాలు సంతరిస్తున్నాయి. వ్యక్తికృత రాజ్యాంగం నంచే వారికా స్వేచ్ఛలభిస్తుంది. విలే అప్పుడా ఆభివృద్ధి కేవలపాతక, వ్యాపారస్థాయికే ముఖ్యున్న కేంద్రీకరిస్తుంది. డబ్బు మార్పిడి చేసే వ్యాపారంలో అంతి ర్భాగంగానే పాదార్థికమైన మార్పిడి కూడా జరుగుతుంది. ఈనూతన సంతరి కేంద్రీకరణజీవన భావుత్వలైనవన్నావ్వి, సరిభూలను ఆనందానందం చేస్తూ పాగుతుంది. తనస్వీయాత్మక స్వేచ్ఛను సైరిం అడి ప్రయత్నించేస్తూ నీవుంటుంది స్వేచ్ఛ అనేది ఇతరేతరపరమల తులనాత్మక సంబంధంపై ఆధారపడేదే కాని స్వయంశక్తి కాదు. ఆదే దాన్ని నిర్ణయిస్తుంటుంది. క్రమంగా ఆధివృద్ధి చెందుతుంది. అవసరమేర్పడినపుడు పరిస్థితులపై ప్రతిచర్యకు పూనుకుంటుంది. శక్తివైవిధ్యావలనూ మార్పుచేస్తుంది. ఇది భిన్నకక్షుల మధ్య సాగే అంతరైర్లుధాన్తిని పెంపొందిస్తుంది. ఈ సంస్కర్తజాత్యు భావ్యా వాస్తవికతపైనే వ్యక్తివైతన్యం ఆధారపడుతుంది. ఎప్పుడైతరీయూ ఆపుతుంది 'ఈవిధంగా 19వ శతాబ్దిసామాజిక ఆర్థిక రాజకీయ పరిస్థితులకు సరిగ్గా అన్వయిస్తుంది ఆలేగాలు; ఈ పరిస్థితి అంతిమ మాం దన్నుమా మనదేశ పాంఘిక వ్యర్థం ఎదుగునంత విస్తృతమూపంలో 19వ శతాబ్దం వివ్యక్తంచేసింది. తిరు ద్భూతి వైతన్యం బహుముఖేనంగా విస్తారించి మించి, రాజకీయంగానే కాక సజల మేధావిగాలలోనూ ఇది వ్యాప్తిమైంది సాహిత్యంలోనూ విమర్శన వైతన్య ప్రబుధమింది.

1870 ప్రాంతంలో జననమందిన శ్రీమత్రిమపతి వేంకటకవులు అనూచానంగా వస్తున్న భారతీయరాష్ట్రసాహిత్య విద్యాగరిష్ఠులయ్యారు. జంటకవులుగా రూపొందారు. తెలుగుదేశమంతటా వీర విహరం ఆరంభించారు. ఆవాటికి పిర్రాపురం సుస్థాన విద్యకర్తలు దేవులపల్లి సోదరకవుల స్థితికి దూరై ఉన్నారై ప్రాయ కంగా వారు జంటకవులు కాకపోయినా, అవసరార్థం యిరువురూ కలసి శతావధానాలు ప్రదర్శించిన సన్నివేశాలన్నీ ఉన్నాయి కాని తిరుపతి వేంకటకవులు దారిదీరు. యావదాంధ్రలోనూ కవి పంచానమలై సంచరించారు. నిదానూటంగా శతావధాన అష్టావధాన ప్రక్రియలు ప్రదర్శించారు. పల్లీపక్కన సులదనశ్రీలులలోనూ ఒక అస్ఫుతాశ్చర్యాల నెల కొల్పారు. సాహిత్యాన్ని ముఖ్యంగా కవిత్వాన్ని ప్రభువాన్నే కశక్తిగా దేశం నలుమూలలా ప్రోదిచేటారు. వీరకృషిలల్ల సాహిత్రికంగా కవిత్వాక్షరణ అగణి తంగా పెరిగింది. నూర్మకవుల ప్రాదుర్భావానికి దోహదం చేసింది. సాహిత్యవైతన్యం సర్వతోముఖమై విరాజిల్లింది.

తిరుపతి వేంకట కవుల ప్రభావం ఎంతో వెలుతురు క్రమ్మినా, కొంత కీడు నీడల్ని పరిచింది ఈదావాటా జంటకవులేవై, గణాచార్యుల ప్రధాన ముఖులున్నారు. వేగ తేగీ యోచ్యుగాగా పద్యం చెప్పడమే బ్రహ్మ విద్యగా పరిగణింపబడింది. అనువిత్వం అవసరంగా గణనకైంది. ఈ ప్రబలాక్షరణమంచి బతుకుపడి చింతనాత్మక కవిత్వాన్ని రచించిన రామప్రోలు సుబ్బారావువంటి వారి చింతనాస్ఫులయ్యారు. మిగిలిన వారు కాలవాహినీలో కొట్టుకపోయారు.

సుద్రాసు ప్రెసిడెన్సీ కాలేజీ విద్యార్థిగా ఉన్న కట్టమంచి రామలింగారెడ్డి, కాలేజీ తెలుగుకాళావిపతులు, విద్యార్థు

అలా కవిత్వానికే కాక ప్రాకృతికంగా
కాని కవిత్వరచనలో పాటిపర్చుచు
1899లో రచించిన కావ్యానికి ప్రథమ
మహిమతి లభించింది. అకావ్యమే ముస
లమ్య మరణం. ఇది ప్రబంధ ఫక్కికేకు
చరమగీతం. ఆ గామినుకొ కవిత్వా
క్షేత్రానికి మంగళావ్యాసం! ఇందరిపర్య
లన్ని అనున సంప్రదాయబద్ధత నుంచి
భట్టివచా! అభివ్యక్తిలోగాని, కవిసము
యాలోగాని, సంప్రదాయ విధేయతే
ప్రవసం. కాని వక్తువరణంలో సంపూర్ణ
సూక్ష్మత్వం ప్రదర్శితమైంది. గ్రామము
అత వరదవారుకున్న చెరువుగండం
నుంచి కాపాడటంకోసం ఒక విశుద్ధకన్య
త ఉద్రిక్తగంధ ఆత్మార్పణ కావించు
కోవడం యిందలి ఇతివృత్తం. ఆ బలి
దానంబల్ల గంగ కాంక్షిస్తుందని గామిని
లుత మూఢవిశ్వాసం! దాన్నే కరపాత
హించి ఒక గైడువమార్తె పదహారేళ్ళ
కొదవం బలైపోయింది ఆ ధరురాలిశేను
మసలమ్య. కొంద రసూలు పేర్కొ
న్నట్లు ఆమె ఓల్లు ఉమెనే కాదు.

అంతవఱకు అనుచావంగా కావ్య
కాయకలు దేవతలో పితృదేవతలో!
ధర్మోద్ధాతులో ధీరలలితులో! సాధారణ
గైసువమార్తె కాయకగా ప్రతిష్ఠింపబడ
టమే ఈ కావ్యం సాధించినవ్యక్తి! అందు
వల్ల నే ముసలమ్య మరణం! దేహినిక్షిప్త
దీపలిగి ఇరివయ్యో శతాక్షికి నాండిగా
నూర్తి కాంతులు ప్రసరించింది, 1900
సం॥లో ముసలమ్య మరణం గ్రంథంగా
ప్రచురింపబడింది. మోసనీయతనందుంది.

గతానుగతికి సంప్రదాయ కావ్య
నిర్మాణపద్ధతికి ముసలమ్య మరణం స్వప్తి
నలికింది అనువర అప్రదేశ వర్ణనల కష్ట
పరంపరతకు ఉద్వాసన చెప్పింది. త్రిమ
షుద్ధకన్యకావ్యానికి వెలుపు చీటి అం
దించింది. మండికోసం ఆత్మకాగం చేసి

వేదుల సూర్యని జ్ఞానమహస్సు

— డా. డి. బాలసుబ్రహ్మణ్య

(గత సంచిక తరువాయి)

ఈవిధంగా రామాయణంలో అంతర్గ
తంగా ఉన్న సాధనావిధానాన్ని అంగు
లోని పాత్రలు, స్థలాలు పేర్ల అంతరా
ఖాలా, వాల్మీకీ స్వయంగా చెప్పిన
విరుద్ధపరమానానా ఆధారంగా శిర్య
గారు వివరించారు. అట్టి వానిలో ఒకటి
రెండింటిని చూడాలి.

1. బాహ్యంలో అహల్యాకృతాంతం
జరుగ్నాకరంగా ఉంది. దేవనాథుడైన
ఇంద్రుడు - గౌతమమహర్షి భార్యయైన
అహల్య అక్రమసంబంధగాధ ఇది. కాని

చరిత్రకు గౌరవస్థానం కల్పించింది.
సామాజిక వాస్తవికత బీజాలవనకావించి
చింది. పద్యనిర్మాణంలో ప్రాచీన పద్ధ
తినే అనుసరించినా వస్తువైవిధ్యం వల్ల
ముసలమ్య మరణం ఇరవయ్యో శతాబ్దానికి
వెలుతురు తిలుపులు తెరచింది. ఆ గామి
నూర్తి శకానికి స్వాగత గీతమైంది.

ఉత్తరగోత్రం కట్టమంచి సాహిత్య
వియ్యంలో ఆధునిక వివేచనా శిలిగా
అవ్వలయ్యారు. అంగువల్లనే కావ్యసా
భాగ్యరేఖలను మిమించింది తెరవని
వాక్కులు తెచ్చివావు, అంగుభాషీకు
వామాన మధుసూధాని గిరికాట్టి కడను
తొక్కించినావు. కంఠ మెత్తదనాలు
లిపి ప్రకృత వాదనీదాగ్రముల
కవియించినావు కట్టమంచి రసాలకాళి
ఫలంబి! అంటూ రాయప్రోలువారు
హృదయపూర్వకంగా కీర్తించారు.

(ఇంకా ఉంది)

(...)

అంతర్గతంలో 'అహల్య' అన్న దానిలో
'హల్య' అనగా హతంగో అనగా నాగలి
నోగున్నదగివది, అహల్య అంటే గున్ని-
గుండ్లరించ విలులేని జీవుని కుండలి
మూలవా. నాటిజం అని అర్థం. అహల్య
గౌతముని భార్య అంటే - గౌతముడు
అనగా ఇంద్రుడువృత్తుల ఉద్రేకాన్ని
ఆగనే సాధనడు గౌతముడు. ఇతని
పోషణలో ఉంది మూలవాసనా బీజం
అని అర్థం. దీన్ని సాధనడు ఎంత ఆగ
చినా ఆగి మనస్సునో (ఇంద్రునితో)
లిపి అనందించడమే అహల్య ఇంద్రు
నినో వ్యభిచరించడం అన్నదాని అర్థం.
అప్పుడు సాధనడు (గౌతముడు) దీన్ని
గుర్తించి ఈ మనోవాసనల (ఇంద్రా
హల్యల) లయి! త్రినగ్న వాసనలను
కలిగించేదిగా ఉండబాడదనే మనస్సుకు
(ఇంగుని) అబ్బుడు (వృషినిగహితుడు)
కమ్మని నిగ్రహించాడు (శమించాడు)
అని అర్థం. వాసనా బీజశీలద్రాన్ని
(అహల్య) భావానంద యోగం అభించే
నాకు (గమనాదరణం సాగేనాకు) నిశ్చ
లంగా జడ సమాధిలో ఉండేట్లు
చేశాడు. అంతపడి ఉండమని శమిం
చాడు) అంబు వాసనాబీజాన్ని మనస్సు
నుండి నిశ్చలస్థితికి తీసుకొని రావడం
అంటే సాధనడు అనుసక్తు యోగం
పొందడం అనే ప్రముఖమైన సాధనా
రివాసమే అహల్యాకావ్యం త్రింకంగా
చెప్పువినట్లు శిర్యగారు పేర్కొన్నారు.

2. సీతారామల కన్యకానంతరిం
దకాగనుకు రామనికి కట్టాకీషేకం చేయ
దడచగా క్రిత దానికి అడ్డుపడి రామనికి

సకలంబ చక్రాణి బండ్లకారణ్య
మాళిగః॥
చేఱితిధరో నీరో కామా ధనము
కామసు॥

—డా॥ ఆర్. ఆంజనేయశర్మ

(५१२०)

దూరంలో ఉన్నది సరిహద్దు ప్రాంతాల్లో నివసిస్తున్న ప్రజల భావన వరికి విస్తరణలవరకు తమిళవదాలు, ప్రయోగాలు కలిసి ఉన్నట్లు తెలుస్తుంది. వీరి సంభాషణ ఒక్కొక్కచోరి కోస్తాజిల్లా వారి అర్థంకాదు.

చిత్తూరుజిల్లావారు ఉపయోగించే సంకేతస్థరంలో తెలుగునైన తమిళభాషలో ఉన్నదే. అది వరుసగా ఇలా ఉంటాయి.

తమిళ నెలలు	తెలుగు నెలలు
1. చిత్తి / ప్రితి	చైత్రము
2. చైరయ్యి	చైత్రము
3. అసి	శ్రేష్ఠము
4. అది	అనాదము
5. అవణి	క్రావణము
6. తెరటాసి/పురటాసి	భాద్రపదము
7. అల్లుసి X బప్పసి	ఆశ్వయుజము
8. కార్తి	కార్తీకము
9. మార్గి	మార్గశిరము
10. తె	పుష్యము
11. మాళి	మాఘము
12. పంగుణి	ఫాల్గుణము

వీరి ఇంగ్లీషు నెలలున్నా, తెలుగు నెలలున్నా తమిళభాషా నెలలే మధ్యం. ఈ నెలలే వీరు పాటిస్తారు. వీరు పాటించే పద్ధతులు, ఆచారాలు అన్నీ తమిళంవారు పాటించే పద్ధతులే ఆచారాలే. వివాహాలు చేయాలన్నా, గృహప్రవేశం చేయాలన్నా, ఇంటికి పుజారులు వేయాలన్నా, ఏ సుధకార్యం చేయాలన్నా తమిళ నెలలే పాటిస్తారు. ఇదిగాక పాటలు, వండుగులుకూడా కొన్ని ఉన్నాయి. అవి చిన్నపిల్లలు అడుగుంటూ పాడుతూనే పాటలు. ఇక్కడ చిన్నపిల్లలనైనా కూడా తమిళ ప్రభావం కనిపించడం గమనించ వచ్చు విషయం.

ఉదా :- తమిళం

చైవీసమ్మ - చైవీకు
కడక్కిచోగలాం - చైవీకు
మికాయి వాంగలాం చైవీకు
మెదువారిగ్గలాం చైవీకు

పై పాట తెలుగులో ఇలా ఉంటుంది.

చేయి ఊపమ్మ - చేయి ఊపు
కొట్టుకీ చోదాం చేయి ఊపు
మికాయి కొందాం చేయి ఊపు
మెల్లగా తిందాం చేయి ఊపు

సుగంధపాటకూడా ఉంది. అదికూడా చిన్నపిల్లల పాటే.

ఉదా :- తమిళం

చెంలి - బంలి కడుత తెర
నాన్ మాటన్ నేంగ పులి
అటువట్టియై పాతెంగ కా. పాతేన్
ఎంగియక్క? - చీటిలే
వరలామా? - వరకూడాన్
వరలామా? - వరకూడాన్

పై పాట తెలుగులో అయితే ఇలా ఉంటుంది.

అదిగదిగో నా మేక
అది కాదు నీ మేక,

పాటలే కాకుండా వండుగులుకూడా ఉన్నాయి. అవి ఆది నెలలో వచ్చు కావడి వండుగు ఒకటి. ఈ వండుగు కోడన వీరు ఉపవాసంఉండి కవాలయంలో కావల్సిన పూజలు, అభిషేకాలు జరిపిస్తారు. తర్వాత తిరుత్తడిలో ఉన్న సుబ్రహ్మణ్యస్వామి ఆలయం నికె వెళ్ళి కావల్సిన చెల్లిస్తారు. గుడికి వెళ్ళున్నప్పుడు పాటలు పాడుకుంటూ కొండ ఎక్కుతారు. ఆ పాటలకూడా తమిళ పాటలే. ఈ నెలలోనే వచ్చు పార్లమెంటు కూడా వీరు ఉపవాసం ఉండి సుబ్రహ్మణ్యస్వామి ఆలయంలో పూజలు, అర్చనలు జరిపిస్తారు. చిత్తర నెలలో వచ్చు

పార్లమెంటు చిత్రపాగ్గమి అంటూ ఉన్నవాలు, భజనలు జరుపుకుంటారు. ఈ జిల్లావారు తెలుగువారైనా తమిళం ప్రభావం వలన తమిళ పద్ధతులు, ఆచారాలు అవలంబిస్తాయి. ఒకరకంగా చెప్పాలంటే వీరు మొట్టమొదట వీరు తమిళులవలెనే ఉంటారు.

ఈ జిల్లాకు తూర్పున సరిహద్దు ప్రాంతాలైన గుత్తవేడు, నాగింపురం, పుస్తూరు, కార్వేటిగిరి, నడువట్ల, నారాయణవరం మొదలగు ఊర్లు, వడమర సరిహద్దు ప్రాంతాలైన ముగిలిమిట్ల, కంగుండి, కాలిగోళ్ళు, మంగువపుం మొదలగు ఊళ్ళలో నివసిస్తున్న ప్రజల భావన వరికి విస్తరణలవరకు తమిళ ప్రభావం ఎంతగా ఉందో తెలుస్తుంది. వీరి భాషలో మహాప్రాణం గోపిస్తుంది. తమిళ భాషలో మహాప్రాణోద్ధారణ లేదు. ఈ భాషయొక్క ప్రభావం వలననే చిత్తూరు క్యవరవారిలో మహాప్రాణం లోపిస్తున్నది.

ఉదా - తెలుగు	తమిళం
బయం	వ/బయం
చైర్యం	చైర్యం
వాగ్యం	వా/వాగ్యం
వరితం	వరితం

ఈ జిల్లావారు మొట్టమొదట భాష తెలుగున ఉచ్చారణలతో తమిళభాషా శైలిలో ఉంటుంది. (అంటే తమిళంగాన)

ఉదా -
తెలుగు - ఏమిచ్చా/ఏమిచ్చా నీ/మిచ్చు వచ్చివావు.

తమిళం - ఎన్నచ్చా నీవందీయా?

తెలుగు - చిచ్చచ్చా మిచ్చు మాలో / మాలో

తమిళం - ఉన్నచ్చా నీకుండుకా.

తమిళభాష ప్రభావవలన చిత్తూరు వ్యావహారికంలో ఒక్కొక్కప్పుడు సగం తెలుగు, సగం తమిళం అయిన కొన్ని ప్రయోగాలు ఇక్కడ వినిపిస్తూ ఉంటాయి. అవి పదం తెలుగు, ప్రత్యయం తమిళం అయిన ప్రయోగాలు ఇలా ఉంటాయి.

దా/దానే పత్తి ఈన్ని వివిధ స్థానముల్లో పలుపందర్బాల్లో తెలుగు పదాలతో కలిపి ప్రయోగిస్తుంటారు.

ఉదా -

1. కొన్ని సందర్భాలలో ఈ ప్రత్యయం 'ఏ' వార్ధకాన్ని సూచిస్తుంది.

ఉదా - తెలుగు

వాళ్ళు 'దా' వచ్చినారు

అడి 'దా' ఉండండి

'నేను'దా ఆ పని చేస్తాను

తమిళం

అవం 'దా' వందార్

అడు 'దా' ఇంకా

నాన్ 'దా' అందవేరై వైదే (న్)

2. కొన్నిచోట్ల ఈ ప్రత్యయం ఇలాగే, ఈవిధంగా అనే అర్థం సూచిస్తుంది.

ఉదా - తెలుగు

ఇదే బతుకు 'దా' మేము బతుకుతా

ఉండాము.

(కూటికి, గడ్డికి కూడా వోచుకోలేని జీవితం అని వారి అర్థం)

తమిళం

ఇరు దా/దాన్ ఎంకర్ పోరప్ప

3. మరికొన్ని సందర్భాలలో ఆవరణున్నా లేకున్నా ఈ ప్రత్యయాన్ని ప్రయోగిస్తారు.

ఉదా - తెలుగు

1. నువ్వు ఆవుల్ని బాగా మేపుకొనిరా.

2. రేపు 'దా' వద్దు ఉడక బెట్టాల.

3. గుడ్డలు 'దా' ఉకకాలి.

4. పనికి 'దా' పోయిందాడు.

తమిళం

1. నీ పకుంక రై నల్లదా తిరిపిక్కిట్టవా

2. నాళ్ళి 'దా' నెల్లు వేగాక్కిణం

3. తుడిగి 'దా' తోక్కిణం

4. విలెక్కిదా పోనాన్

5. రిల్లిల్దా (న్) పోట్టిక్కిట్టపోనుం.

పైవిధంగా ఈ 'దా' ప్రత్యయాన్ని తెలుగు పదంతో కలిపి ప్రయోగిస్తుంటారు. అలాగే పదం తమిళం ప్రత్యయం తెలుగైన కొన్ని ప్రయోగాలు కూడా ఇక్కడ వినిపిస్తూ ఉంటాయి

ఉదా -

పూడ్చినాడు - పూడ్చు - ఇవా - డు

పూడ్చినాడు ప్రయోగం తమిళ భాష ప్రభావవలన వచ్చి ఉంటుంది. ఇది తమిళంలో పోయటాన్ (పోయి + విట్టాన్) అని అంటారు. భూతకాల ప్రత్యయం, ఇవా - పురుష ప్రత్యయం, డు - తెలుగుకి సంబంధించినవి అయి పూడ్చు మాత్రం తమిళానికి సంబంధించి వుండటం విశేషం.

మరికొన్ని తమిళ ప్రయోగాలుకూడ చిత్తూరుజిల్లా వ్యావహారికంలో వినిపిస్తూ ఉంటాయి. అవి 1) వండు, 2) పోడు మొదలగునవి ఎక్కువగా ఉపయోగించటం అలవాటు చేసుకున్నారు.

వండు -

తెలుగు

ఉదా - మో చిన్నాయన వచ్చి నేద్యం చేస్తాఉంటారు. ఇది తమిళంలో అయితే ఇలా ఉంటుంది.

ఎంక చిత్తప్ప వండు నేద్యం పట్టరాంక

పోడు -

తెలుగు

ఉదా - అమ్మా నాకు అన్నం వెయ్యి (అంటే అన్నం పెట్టమని అర్థం)

ఇది తమిళంలో అయితే ఇలా ఉంటుంది.

అమ్మా ఎనక్క సాదం పోడు.

'వండు' వచ్చి అనే అర్థంలోను, 'పోడు' వ వెయ్యి/పెట్టు అను అర్థంలో ఈ జిల్లావారు ఈ ప్రయోగాలను తమ వాడుక భాషలో ప్రయోగిస్తూ ఉంటారు.

ప్రక్కార్థకాలలో 'ఏ'కి బదులు 'యా' విరివిగా వాడకలో ఉంది.

ఈ యా ప్రక్కార్థకంకూడా తమిళ భాష ప్రభావవలననే వచ్చి ఉంటుంది.

ఉదా - తెలుగు తమిళం

యాండడి? యన్నాదరు

యావూరు? యన్నావూరు

యాడికి? యం గేపోరే?

(పోతావు)

ఈ జిల్లా వ్యావహారిక భాషలో కొన్ని పదాలకు అర్థాలు ఈవిధంగా ఉండడానికి కారణంకూడా ఈ తమిళ భాష ప్రభావమే అయిఉంటుంది.

ఉదా - తెలుగు

సెలవు - ఖర్చు, విరామదినం, ఆజ్ఞ

సెలవులు - సరుకులు, వెచ్చాలు

ఎత్తు - కొను, పైకి లేపు

'సెలవు' అనే పదానికి 'విరామదినం' 'ఆజ్ఞ' అను అర్థాలు తెలుగువాడు అంటా ఉంది. కాని చిత్తూరుజిల్లావారి వ్యావహారికంలో ఈ పదానికి 'ఖర్చు' అనే అర్థంకూడా ఉంది. 'సెలవు' అంటే 'ఖర్చు' అని అర్థం తమిళ భాషలో ఉంది. 'సెలవులు' అనే పదానికి సరుకులు, వెచ్చాలు అనే అర్థంలో ఈ జిల్లావారు పై పదాన్ని ప్రయోగిస్తారు ఈ పదం తమిళంలోనిది. అర్థంకూడా సరుకులు అనే అర్థం ఉంది. కాని ఈపదం మిగతా జిల్లాలలో లేదు. చిత్తూరుజిల్లావారు తమిళ భాష ప్రభావవలన ఈ పదాన్ని తమ వాడుక భాషలో ప్రయోగించుట

టున్నారు. 'ఎత్తు' అనే పదానికి 'పైకి' లేవు' అనే అర్థం తెలుగునాడు అంతటా ఉంది. కానీ చిత్తూరు వ్యావహారికంలో 'రెండో' అర్థం 'కొను' అని కూడా ఉంది. తమిళంలో 'ఎదు' అను పదానికి 'కొను' అనే అర్థం ఉంది. తమిళ భాషా ప్రభావం వలన చిత్తూరుజిల్లావారు 'ఎత్తు' అను పదానికి కొను అనే అర్థంతో తమ వ్యావహారికంలో ప్రయోగిస్తున్నారు. ఉదాహరణకి కొన్ని వాక్యాలు క్రింద ఇవ్వబడినాయి.

తెలుగు

ఇంట్లో రుడ్లు చానా నెలవు అయింది.
(ఇంట్లో డబ్బు ఎక్కువగా ఖర్చు అయింది)

తమిళం

వీటిలో పనిం రొంతా నెలవు అనదు.

తెలుగు

నేను ఇంటికి నెలవులు తేలేదు.
(నేను ఇంటికి సరుకులు కొనలేదు)

తమిళం

నాన్ వీటివ నెలవు నాంగెలే

తెలుగు

పండుగకు గుడ్డలు ఎత్తాలి.
(పండుగకు గుడ్డలు కొనాలి)

తమిళం

పండిగెక్కు తుణిగిల్ ఎడక్కణాం.

ఇతగాక తమిళపదాలు అలాగే, అనే అర్థంలో తెలుగు వ్యావహారికంలో కలిపి మోట్లాడుతూ ఉంటారు.

ఉదా :- తెలుగు

సువ్వు ఆ జన్నలు తెరువు.
(సువ్వు ఆ కిటికీలు తెరువు)

తమిళం

నీ అండ జన్నలై తెర

తెలుగు

సువ్వు వస్తువుల్ని పైకి తూకు.
(సువ్వు ఆ వస్తువుల్ని పైకి ఎత్తు)

తమిళం

నీ అండ పారులై నేలకి తూకు.

తెలుగు

నీకు అరువు ఉందా.

(నీకు బుద్ధి ఉందా)

తమిళం

ఉల్లుకు అరువి ఇగుక్కా..

తెలుగు

నేను వాణ్ణి తుప్పును.

(నేను వాణ్ణి లెక్కచేయను)

తమిళం

నాన్ అవనై తుప్ప మాట్టేన్.

తెలుగు

వాని బతుకు కండ్లాది బతుకుగా ఉంది.

(వాని బతుకు ఘోరంగా ఉంది)

(కష్టంగా ఉంది)

తమిళం

అవన్ పోళ్ళు కండ్లాదియో ఇరుక్కా.

తెలుగు

వాడు ఇంటికి వూడ్చినాడా?

(వాడు ఇంటికి వెళ్ళాడా)

తమిళం

అవన్ వీట్టుకు పోయిటానా?

తెలుగు

నీకు వాడు అడియార్ మీ తెలియలేదా?

(నీకు వాడు గుర్తు తెలియలేదా)

తమిళం

ఉణ్కు అవన్ అడియార్ తిరియలే?

తెలుగు

రేపు నేను తనీగా వస్తాను.

(రేపు నేను ఒంటరిగా వస్తాను)

తమిళం

నాళికి నాన్ తనీయా వరేన్

తెలుగు

నేను మార్కెట్టులో తక్కువగా కొన్నాను.

(నేను మార్కెట్టులో రాష్ట్రమంత్రియలు కొన్నాను)

తమిళం

నాన్ మార్కెట్టిల్ తక్కువగా కొన్నావాం?

పై వాక్యాలే కావడా వదల పట్టి కనుకూడా క్రింద చూపించడమైనది.

- పదాల పట్టిక -

చిత్తూరుజిల్లా	తెలుగు
పదాల పట్టిక	పదాల పట్టిక
అగలం	నడల్లు
అడుమానం	తాకట్టు
అడియార్	గురు
అరకాంబట్టి	మారపట్టి
అరువు	తెలివి బతుకు
అల్లికాడ	తామరకాడ
అల్పునీ నెల	అశ్వయుజమాసం
అలుగు	వైదు, కత్తి
అమ్మగు	తడపర
అండా	రాగికాగు
అడినెల	అసామాసం
అడీనెల	శ్వేప్తమాసం
అయాడి	శంఖుసాపన
అరణీనెల	క్రూరమాసం
అండ పాప	అమ్మాయి
ఇడితాంగి	చువ్వ (పిడుగుపడకుండా ఇంటిపైన పెట్టు చువ్వ)
ఇన్నూరు	రెండు వందలు
ఉచ్చి	తల మధ్యలోగలం
ఉల్లాంకొడి	ఒకరకపు తీగ
ఉరుట్లు	ఇంటికి ఉపయోగించు కర్రసామాన్లు
ఉగువడు	గట్టెక్కు
ఉళ నాయి	ఇరుసు
ఉళాంగాసు	ఉత్తనే పోవు, సాట్టు
ఉత్తుకొట్ట	ఒక ఉయ్యెరు
ఎచ్చిపారికి	అడుక్కొనుట, తిండికి తిరుగుట

ఎదుర్చి	ఎదిరించు	గూడకాదు	దొప్పచెవి	నడ్డకాదు	జరదు
ఎర్రనీరుకాయ	లేత కొబ్బరి తొండం	గోండు	జగురు	నయన/నాయిన	శాగన్న
ఒబ్బడి	ధాన్యం కుత్తి చేయుట	చిత్రినెల	చైత్రమాసం	నాయిపల్లి	తక్కులపల్లి, ఊరుపేరు
ఒలి	కట్నం	చిత్రిపట్టు	చెక్కను నునుపు	చేయు నిండ	నీడ
కట్టాయం	తప్పకుండా	జలువు	ఏటవాలు	నూనెకడిమి	నూనెమంత
కడగాలు	పువ్వుగులు	జమ్మని	అందంగా, మాయిగా	పడిగట్లు	మెట్లు
కడాణి	బండిచక్రం దగ్గర ఉంచు పేకులు	జన్నలు	కిటికీలు	పడుగు	పరుచు
కదిరికోలు	రాట్నం	జిల్లాంకోడి	కర్రాగిల్లి	వడరు / వడరు	భయపడు, వణుకు
కనకపిళ్ళె	ఉయి కరణం	జాట్టుబడిమి	చిన్నపింక	పరంబులోలుట	పెద్ద చెక్కలో పాలాన్ని చదును చేయుట
కన్నాడియం	చిన్న అరటిఆకు (గల వేయుటకు ముందు వచ్చు అకు)	తిక్కాళికా కులు	టమోటాలు, రామొక్కాయలు	పలి	నిండ
కరిడి	ఎలుగుబంటు	తగిరారు	తిగాదా	పల్కిటాన్నికి	బడికి
కరిమి	లోభి	తడంగలు	ఒకసారి,	పంగుణి నెల	పాల్లగా మోసం
కవుడు	కపటం	తనీగా/తని	ఒక సర్వాయం అడ్డంకులు	పండబెట్టు	పడుకో బెట్టు
కండ్రావి	ఘోరం	తరిణపెట్టు	విడిగా/ఒంటరిగా	పాలెడ	ఉగ్గుగిన్నె
కొత్తాడి	మంకా	తరిణపెట్టు	చెక్కత రంధ్రం	పానడ	లంగా
కాపుకట్టు	కంకణం కట్టుట	తిలారీ	చేయుట	పిత్తిరి	ఇత్తడి
కాయల	జబ్బు	తలారీ	గ్రామ మనసుబుడగ్గర పనిచేయువాడు	పిళ్ళారి కండగ	విస్తాయక చసతి
కాలువాడి	పావునండు	తలుకొట్టు	వప్పనూర్పులు	పిళ్ళారిగట్టి	పిల్లనగ్రోవి
వడిమి	వండ	తుప్పట	లెక్కచేయుట,	పుట్టి	80 శేర్లు
కేడుగాలం	చెడుగాలం	తుండ్లు	గౌరవింతుట	పుల్లూర్పు	గిలక, పెద్దబావికి వేయి రాట్నము
కొట్టాపుడి/ కొట్టాపురి	ఒకరకపు కర్ర సామాను	తుండ్లు కూకు	ముక్కలు	పువ్వాంబరం	చక్రకేరి
కొయ్యకల్లి	రుబ్బుగుండు	కూకు వేసుకొను	పైకిఎత్తు, చిన్న రాగిదుర్తి	పూడ్చివాడు / పూషివాడు	వెళ్ళివాడు
కొంకి మరం	చెరకు గానుగకు వాడు పెద్దపాడవైన కర్ర	కూకు వేసుకొను	ఉరితేసుకొను	పూన్లు	గడ్డితో పేడిన దారం
కొండాటం	సంతోషం	కూకు వేసుకొను	నిద్రపోవు	పెరటానినెల	బాద్రపడమాసం
కొండి ముల	మంకరగా ఉండు మేకు	కూకు వేసుకొను	తెలుగు	పెరిమి	గొప్పతనం
గాండా మృగం	జంతువు పేరు	కూకు వేసుకొను	మురికి	పేయి	దయ్యం
గిరాకి	ధర	కూకు వేసుకొను	పెరుగుపడ / ఆవడ	పైత్యం	పిచ్చి
గుజ్జలు	చిన్నకర్రలు	కూకు వేసుకొను	పువ్వుమాసం	పొన్ని	బంగారు తీగలు
గుత్త	కాలు	కూకు వేసుకొను	తొలిక		(వడ్డతెగ), బంగారు ఒకరకపు కర్ర సామాను
గుబ్బు	రాగులుపై ఉండు పొట్టు	కూకు వేసుకొను	తేలారు	బార్ని	బోసిగా, తెలితిగా వప్పతోయం
		కూకు వేసుకొను	చిన్న బార్థం	బిసోమని	
		కూకు వేసుకొను	ఒడి, పరికిడి	బీరాంబ	
		కూకు వేసుకొను	డబ్బు		
		కూకు వేసుకొను	నట్టాయి/నెట్టాయి		
		కూకు వేసుకొను	తన్నడుకర్ర		

బొక్కచాయి	బోకినోడ
మస్తె	కవ్వం
మణిగానం	సిమెంటు పూత
మణు	మట్టి
మరిగ	బట్టలకొట్టు
మాగ్గళినెల	మాగ్గళిర మాసం
మాళి	మాఘమాసం
మిచ్చం / మిచ్చం	మిగత / శేష భాగం
మిన్నర్	మెరుపు
ముక్కాలువాసి	మాడవ వంతు
ముక్కాలు ముప్పీసం	మాడవ వంతు
ముట్టకన్ను	పెద్దకన్ను
ముట్టగోను	కాగ్గిలేజీ
ముట్టారతనం	తెలివిలేనితనం
మురుగులు	చక్రాలు, జంతుకలు
ముందిరిపప్పు	జీడిపప్పు
మూట	బస్తా
మూళ	మెడడు, బొమిక
మైకట్టు	బండికి కిందభాగం
మొదలారి	ఇంటికి పెద్ద
మోడం	మబ్బు
యగ్గం	మనస్సు
యారాళం	ఎక్కువ
వడకపురు	మోవదారం,
	లావుదారం
వరుంబడి	ఆధాయం
వర్తం	కట్టనపైలు
వలిమె	బలం
వండ	నష్టం, బాధ
వాడవమ్మ	టీచరు
వారిపోయి	ఎత్తిపోయి
వీణ సెలవు	కృధా ఖర్చు
వెళవతిప్పి	దీపప్రమిదలు
వెళ్లాయి	తెల్లదనం
వైయ్యాలినెల	వై కాఘమాసం
వెలపులు	సరుగులు
వెలమానం	మాడబెట్టిన దబ్బు
వీదా	మొత్తం

కెళ్లం	చనువు, గారం
సమిటి, సంటి	సమైక్య
చెక్కెరసారం	వరమాన్నం
నూల, మూళ	ఇటుకబట్టి
సెలవు	ఖర్చు
సిన్నికల	వల
సంగటం	ఇరువనపడు,
	సందిగ్ధవస్థ
సంబుడి	వియ్యంతులు
సంబళం	జీతం
సాంచేరి	సోమరి
గుడుగాడు	కృతానం
గుడ్డం, పుడ్డం	సున్నం

కొన్నిపదాలు తమిళం తెలుగుమిశ్రమ మైన పదాలు కొన్ని ఉన్నాయి. అవి

1. కొంకిమరం 2. కొయ్యకల్లి 3. ఉజ్జాం కొడి 4. కొట్టాపుడి, పులి 5. వడిగట్టు 6. ఆయంపట్టు 7. నూనెవడి మె 8. ముండిరి పప్పు 9. గూడరాడు 10. ముట్టారతనం.

చిత్తూరుజిల్లావారు పై పదాల పట్టిక లోని పదాలను తమ అవసరాలకొద్దీ వాడుక భాషలో ప్రయోగించుకుంటున్నారు. వీరి భాషలో అనువాసికమాలు కూడ ఎక్కువే. వైవిధ్యాలన్నీ పరిశీలించి చూస్తే ఈ జిల్లా వ్యావహారిక భాషలో తమిళ భాషప్రభావం ఎంతగా చొచ్చుకొనిపోయి ఉందిపోయిఉందో తెలుస్తున్నది.

References

- 1) ఆంధ్ర, తమిళ, కన్నడ త్రిభాషా నిఘంటువు - సంపాదకులు : 1. శేషమూ వేంకటరాయలుకాశ్మీరి, 2. శర్మ, 8 తిరుమల రామచంద్ర.
2. తెలుగు మాండలికాలు - చిత్తూరు జిల్లా, 1988. సంపాదకుడు : బూదరాజు రాధాకృష్ణ.

3) A Dravidian Etimological Dictionary - T. Burrow and M B Emeneau, Oxford University Press, Ely House, London W,I, 1961

4) A study on Loan Words in Telugu from cognate languages (unpublished thesis) Andhra University, 1977 - By G.V.S R. Krishna Murthy.

* * *

ఆర్. అన్నపూర్ణమ్మ
తెలుగుకాళి,
నాగార్జున విశ్వవిద్యాలయము,
గుంటూరు.

—0—

గత 40 సంవత్సరములుగా తెలుగు, హిందీ గై డౌలలో ఉత్తమమైనవిగా ప్రసిద్ధికెక్కిన

“పైవ్ పండట్స్” గైడ్స్

చదవండి ! చదివించండి !!

B. V. & CO.,
6-4-24, Tyagaraja Nagar,
RAJAHMUNDRI-583 101.

Phone No 78542

మనుచరిత్ర పునశ్చరణం - 10

హిమాలయం మీద మహోదయం

— డాక్టర్ మిరిమాల రామకృష్ణ

గంధర్వుడు ఆకాశంలో తిరిగేవాడు. ప్రవరుడు నేలమీద తిరిగేవాడు. ఆకాశ చారికి భూచారి వేషం వచ్చింది అంటే అది అతను కావాలని తెచ్చుకున్నదే. వరుడినికూడా ఆకాశచారిణి అమెకు భూచారిమీద మనసు కలిగింది అదే ఆమె బలహీనత. ఆ బలహీనతని స్వార్థానికి వాడుకున్నాడు గంధర్వుడు. నిజరూపంలో అతడావని చేయలేకనే దొంగవేషం ధరించాడు. వేషమేకాదు వాచికంకూడా మార్చుకున్నాడు. కానీ దొంగ తన పని పూర్తయ్యేదాకా మాత్రమే నటించగలడు. తరువాత అతనికి అవసరంలేదా వేషం. దొంగప్రవరుడు వరునిని సులువుగా లొంగదీసుకున్నాడు. పరుడినిని కళ్ళు మూసుకోమన్నాడు తన కొరిక నెరవేర్చుకోగ్లాడు. అసక్తి వంతపవినై నా చేయిస్తుంది

నిజానికి వరుడిని విద్యకాంత కావడంపై అమెకు రెప్పపాటు (నిషేధ త్వం) ఉండదు కానీ అమె తన కళ్ళ నెలా మూసుకోగలిగింది? ఈ ప్రశ్నకు రవి పెద్దన సమాధానం చెప్పవలసి వచ్చింది. అమె కళ్ళు రుచిపాఠశాలవల్ల మూతబడాయన్నాడని లోకంలో కళ్ళుమూసుకుపోయాయి అనడం జాతి యం అమెకు తన జతగాని స్వరూపం

తెలియదు. కానీ ఆమె మనసుకుమాత్రం అతడు నిజమైన ప్రవరుడే అనిపించింది. దానికి కారణం మాయాప్రవరుడు నిజమైన ప్రవరుడి దేహంలోని అగ్ని కాంతిని అందుకోగలిగాడు దీన్ని శాస్త్రీయంగా మనం అంగీకరించలేం. అయితే కవి దీన్ని “శాంతిమహిమ” అన్నాడు. అదొక మర్మవిద్య. ఆ విద్యవల్ల అతడు నిజమయిన ప్రవరుడిగా మారాడు. కనుక అమెకు కలిగిన గర్భంలో నిజప్రవరుడి బీజమే పడింది అది ఆమె భావనయొక్క పర్యవసానం.

వరుడినికొట్టుకొనినెలలా నిండా యనడం మానుషమైన పునరుత్పత్తి క్రిమం (Sexual reproduction) లోని శాస్త్రీయమైన అంశమే. ఆకాశ యానం చేసే ఒక శ్రీ ఇక్కడ శ్రేతం. ఆ శ్రేతంలో పడిన బీజం సైతం ఆకాశ యానం చేసే స్వరూపుడే! కానీ మానసికమైనభావన (Mental illusion) ఒక్కటే భూమండలానికి చెందినది. కానీ శరీరంమాత్రం దివ్యమైనదే! ఆ పుట్టిన శిశువును బావించడమే మను చక్రలోని గొప్పవిషయం. అలా పుట్టిన ఆ శిశువుయొక్క తేజస్సు ఎలాగుంబుంది? అది ఈ ప్రపంచంలో వెలిగించిన దీపంలాగుండన్నాడు పెద్దనగారు.²

ఆ అబ్బాయిని చూసి జమలు వచ్చున రించాడని పెద్దన అంటాడు ఎక్కడివారి జనులు? హిమాలయంలోని జనలేనా? అనే నందేహం మనకి మిగిలిపోతుంది.³

అతన్ని చూసి దేవతలు పూలవానలు కురిపించారంటాడు కవి ఇది కేవలం ‘కవిసమయం’లాగే కవిపిస్తుంది.⁴

ఆ పసివాణ్ని మునులంతా వచ్చి చూశారట. వారికి ఆ కుర్రవాడి జన్మ రహస్యం తెలియదా? అని మనం ప్రశ్నిస్తే జవాబుండదు. ఆ పసివాడి కాంతిమందు సూర్యచంద్ర నక్షత్రాల కాంతులన్నీ వెలవెలబోయాయనడం ఒక అతిశయోక్తిలా కనిపిస్తుంది అందుకనే మునులంతా అతనికి “స్వరోచి” అని నామకరణం చేశారట! ఇలాంటి ఘట్టాలన్నీ కేవలం పురాణ సంప్రదాయాలే.⁵

అతనికి విద్యలన్నీ నేర్చేవారు ఆ మునులే. ఈ విద్యాభ్యాసం గురించి చాలా స్థూలంగా చెప్పారు పెద్దన సంయమి సమాజం (Society of saints) దయవల్ల అతనికి బ్రాహ్మణ విద్యలూ క్షత్రియవిద్యలూ కూడా లభించాయి ఆ మునులతో యుద్ధం చేయగల్గడం, వేవాల అర్థాలు గ్రహించడం ఇవీ ఆ విద్యలు.⁶

స్వరోచి బాల్యం గురించి కాకుండా యౌవనం గురించే పెద్దన ఎకామెకి వర్ణన చేశాడు. మంచిదే కథకు ఏది అవసరమో దాన్నే చెబుకున్నాడన్న మాట. ఈ యౌవనాన్ని మామూలు రూపంలో కాకుండా స్రగ్ధావృత్తంలో

ద్విత్వప్రాసంలో చెప్పడం పాశ్చిమీయ శిల్పం అవక తప్పదు.⁷

అతడు హిమగిరిమీదనేకాకుండా కుం వర్షశాలన్నింటిమీదా విహరించాడు. అతని పిడికిలి బలమయింది. ఆ పిడికిలితో గోత్రవర్షశాలను బద్ధులుకొట్టే క్రీడలను (Sports) మొదలుపెట్టాడు. అతని కత్తి ఒక్క డెబ్బో చెల్లను అందిస్తోంది. ఇదీ అతని కొర్యాన్ని తోపింపజేయడానికి పెద్దనగారి అత్యుక్తి వైదవం.⁸

అతని విల్లు ఏనుగుతొండమంత పెద్దది అంటాడు కవి. దాన్ని ఎక్కుపెట్టి బాణాలు వదిలితే ఎంత పెద్ద రాయి యైనా ముక్కలయిపోతోందట! అంతటి ధనుర్విద్య అతనిది.⁹

ఈ వర్ణనల్లో పెద్దనగారు ఒక అవర్ణ పీకమ్మి (An ideal hero) చూపించ దలచుకున్నట్లు స్పష్టమవుతుంది. వాస్తవ వానితెప్పడూ ఒక మెట్ట పైన ఉండేదే అవర్ణం అని వేరే గుర్తుచేయవక్కర లేదు.

స్వరోచిరాజ్యం హిమగిరిమీదనుండి మంథరపర్వతంమీదికి మారిపోయింది. అక్కడ అతనికోసం విశ్వకర్మ (The devine architect) ఒక నగరాన్ని నిర్మించాడు. అందులో అతని ఆస్థానం. చుట్టూరాతిన్న అడవుల్లో వివసింజేవారంతా అతని పేన (Army) గా మారారు. అతను సామ్రాజ్యం అమలు విస్తరిస్తాడు.¹⁰

ఇక మనకు వరూధిని గురించి ఏమీ తెలియదు. ఇక్కడినుంచి స్వరోచి కథే

ముందుకు సాగిపోతుంది. అందువల్లనే మనుచరిత్రలో మొదటిభాగం తృతీయాశ్వాసంతో ముగుస్తోంది. నిజానికి అదే ఆంధ్రులినాకర్షించిన పట్టం. కాని నిజానికి స్వరోచి చరిత్రమే మనుచరిత్ర అవుతుంది. దానికి ముందుభాగమంతా వరూధిని చరిత్ర. అదంతా మనుచరిత్రకు ఒక ప్రస్తావనమాత్రమే. స్వరోచి చరిత్రను శ్రద్ధగా చదవడం మన కల వాటు కాలేదు. కాని స్వరోచికథకూడా అసక్తిదాయకంగా ఉంటుందా లేదా? పరిశీలించి తేల్చుకోవలసిందే మరి :

అధ్యయన సూచికలు

1. మున్ను విప్రశారమున కూడుతో శింక కనుమూయ పనిచెనా ఖచర భర్త .. ఆ ప్రతిజ్ఞాపూర్తియయ్యే తనంత నవ్యునికవ రతిపారవశ్య పటిమ... తత్పూర్వక భావమిద్ధ శిధి దీప్తి కాంబరీ మహిమచే సంగ్రహించి .. మేటి గర్భంబు నెలలు తొమ్మిదియు నిండె. 3వ పద్యం.
2. తేజంబుభవాండ గేహమునకున్ దీపాంబరచ్ఛాయయ్యె-5వ పద్యం.
3. గుమనోరాజనయ మోన్యుక్ జనుల్ తేజకెట్ట- 6
4. ప్రమానవర్ష మమరశ్రేణుల్ ప్రవర్షింపగన్- 5
5. స్వరుచి స్ఫురణను శశిభాస్కర పావక తారకాప్రకాశములెల్లన్ విరళములు సేయ నతనికి స్వరోచి యనునామ మిడిరచటి మనులెల్లన్-6
6. సంయమిసమాజ వినిర్మిత జాతకర్తడై -వివిధాయుధంబులన్ గరికరియై రణఫలుల గడ్డరియై - గవి

మార్గశీర్షియై - నెరకనకాడునై మెరిసె-7.

7. స్కంధ-21వ ఛందస్సు మ-ర-భ-న-య-య-య గణాలు 15 యలిమైరి
8. శ్రుద్ధున్ గోత్రావలంబున్ గులగుల అయిపో గోతముల్ శ్రుద్ధులన్- చెందాడు ప్రావల్-కత్తి నొక్కొక్క పూతన్- వాతాద్భుతగతిపరచున్ భూమి జవాడగా-8.
9. వందడములోనరి శోదండము-భేదిం చున్ గండళిలల తృధుబాణములన్-9
10. మంధశీతిభృత్తటి విశ్వకర్మ చేసిన నగరి-10.

(* * *)

సహృదయ పాఠకులకు విజ్ఞప్తి!

“మనుచరిత్ర పునశ్చరణం” ధారావాహిక వ్యాసాలు వది పూర్తయ్యాయి. వీటినితో ఆదరంతో ప్రచురించిన సమాలోచన సంపాదకవర్గానికి నాస్తిక జ్ఞులు సహృదయ పాఠకులు కొండలో, ఇంద్రునో వీటిని పరిశీలించే అంటారు. అయితే, ఈ వ్యాసాలను ఇలా మనుచరిత్ర పూర్తి అయ్యేదాకా కొనసాగించాలా? వద్దా? అనేది పాఠకుల, సాహిత్య నిత్యార్పణాంబర అభిప్రాయం మీద ఆధారపడిఉంది. ఇంతవరకు సాగిన ఈ పరిశీలన గురించి నిష్పాక్షికమైన మీ అభిప్రాయాలను క్రింది చిరునామాకు వెంటనే రాయండి. దాన్ని బట్టి భవిష్యత్కార్యక్రమాన్ని నిర్ణయించుకుంటాను.

మీ

మిరియాం రామకృష్ణ

25-6-5/8, జయకృష్ణపురం, రాజమండ్రి-5.

పోతన ప్రహ్లాద చరిత్ర - ఒక సమీక్ష

—డా॥ నందూరి వేంకటనరాయణమూర్తి

(గత సంచిక తరువాయి)

కథాకథనము :-

పోతన భాగవతావతారికలో 'ఆంధ్ర కవితాగౌరవ జనమనోరి నన్నయమూరిం గైవారఁబునీసి హరిహరచరణారవింద నందనాభిలాషిఁ దిక్కునమనీషిన్ భూషించి భక్తివిశేషిత పరమేశ్వరుండగు ప్రబంధపరమేశ్వరుం బ్రణమించిమఱియు నితరపూర్వక విజన సంభావనంబుగావించి వర్తమానశివులకుం బ్రయంబులలికి భావి కవుల బహూకరించి' (స్కం. 1-వ 10) అని చెప్పినాడు. పోతన కవిత్వమునకు కవిత్రియము వారి కవితాగుణము లాదర్శములని భావింపవచ్చును. నన్నయ ధారాకుద్ధి, తిక్కనరసస్ఫూర్తి, ఎఱ్ఱనమూర్తివైదిత్వి పోతనకవిత్వయందు సాక్షాత్కరించును.

పోతన -

'కొందఱికిఁ దెనుఁగు గుణముగుఁ

గొందఱికి సంస్కృతము గుణముగు

రెండున్

గొందఱికి గుణములగు నే

నందఱి మెప్పింతుఁ గృతులనయ్యె

యెడలన్.'

(స్కం 1-వ 8)

అని తనవైదిని గూర్చి వివరించినాడు. సంస్కృతాంధ్రముల రెండింటి యందును మేటి కావుననే ఇట్టి ప్రతిజ్ఞ చేసి నిలబెట్టుకొనగలిగినాడు. తెలుగు పదములు 'సంస్కృతపదములు కలిసి పటిష్ఠమైన పదబంధమును కలిగించినవి దీని వలన గంగావ్రహ్మమువంటి పద్యధార కలిగినది. కావుననే పోతనపద్యములు,

పద్యపాదములు లోకోక్తులు సామెతలుగా ప్రజాసహజములోనికి చొచ్చుకొని పోగలిగినవి. ఇందులకు దాహరణముగా -

1. 'చదుకని పాదజ్ఞాండగు'

(స్కం 7-వ 180)

2. 'నుంచారి మకరంద మౌఢ్యము నఁజేయ'

(స్కం 7-వ 150)

3. 'చదివించితి ననుగురువుల;

(స్కం 7-వ 166)

4. 'కమలాక్షు నన్నించు కరములు కరములు'

(స్కం 7-వ 169)

5. 'కంజాక్షునకుఁ గాని కాయంబు కాయమే.'

(స్కం 7-వ 170)

6. 'సంసార జీమూత సంఘంబు

విచ్చునే'

(స్కం 7-వ 171)

7. 'అంగవ్రాతములొక జికిత్సకుఁడు దుష్టాంగంబు ఖండించి'

(స్కం 7-వ 188)

8. 'చెప్పడొక చదువుమంచిది'

(స్కం 7-వ 210)

9. 'దిక్కెయ్యది యదియ నాకు

దిక్కుమహాత్మా'

(స్కం 7-వ 265)

10. 'కలదంభోధిఁ గలండుగాలి'

(స్కం 7-వ 274)

11. 'ఇందుగల దందులేదని'

(స్కం 7-వ 275)

మున్నగు పద్యములను పేర్కొనవచ్చును. కథాకథనములో కూడ పోతన పద్ధతి జనరంజకమైనది. అందువలననే భాగవతమునందలి ప్రతికథ తీర్చిదిద్దినట్లుండును.

పరిశీల్తు కావము, గణేంద్రమోక్షగమ, వామన చరిత్రము, ప్రహ్లాద చరిత్రము,

దుక్కిణీకళ్యాణము. మున్నగు కథలను పేర్కొనవచ్చును. పోతన ప్రతి కథయందును రచనావైవిధ్యమును ప్రదర్శించెను. కాని అన్నికథలయందొకే పద్ధతి నాశ్రయించలేదు.

ప్రహ్లాదచరిత్రము నంగామరలక్షణమునకు దైవికలక్షణమునకు జరిగిన సు ఘర్షణము చిత్రింపబడినది. ఈసంఘర్షణము వలననే ప్రహ్లాదుని కథకొనసానము ఏర్పడినది. ఈసంఘర్షణము గుడ్డిపింపచేయుటలోనే పోతన కథాకథన శిల్పము శ్రేష్ఠమగుచున్నది. హిరణ్యకశిపుడు దిలికిమౌగుడు హిరణ్యాక్షుని పోదరుడు. హిరణ్యాక్షుడు విష్ణువుచేత చంపబడెనని విని సర్వలోక సంహారమునకు వూనుకొనెను. హిరణ్యాక్షుని భార్యను, పిల్లలను ఓదార్చెను. "ఈప్రపంచములోనికి జీవులవచ్చుట పోవుటసాధరణము." అవిధముగానే హిరణ్యాక్షుడునురచ్చెను. పోయెను. కావున పుత్రవియోగమునకు నీవు విచారింపవలదనుచు యమాకు శిశీనరుని భార్యలకు దెచ్చిన సుబ్బోపాఖ్యానమును తిల్లికిచెప్పెను. దేహపుట్టుట గిట్టుట తథ్యము. మరణమునుండి తప్పించుకొనుట అసాధ్యము. కాము కూడ ఒకనాడు చనిపోవుట తథ్యమని తెలిసినను చనిపోయిన వారిని గూర్చి విచారించెదరు. ఈ తత్వమునే పోతన -

మచ్చిక వీంకెల్ల బహుమాత్రము

చోద్యముదేహి పుట్టుచున్

జచ్చుచునుండఁ జాచెదరు చావక

మా నెడువారి భంగిని

చచ్చినవారికే దృవదరు చావుకుకొల్లక

దాఁగవచ్చునే?

యెచ్చటఁ బుట్టెనచ్చటికి నేగుట నైవము

ప్రాణికోటిఁన్.

(స్కం 7-వ 43)

అని వివరించినాడు సర్వజ్ఞుడు, సర్వాత్ముడు, అన్యాయుడు, అనంతుడు, అను

లండు, సత్యుడు, ఆధ్యుడు, ఈశ్వరుడు, ఒక్కదేవుని, అతడే తన మాయావ్రత రస మహామవలన గుణములను కల్పించునని, ఆ గుణసంగముచేతనే లింగకరీరమును ధరించునని తెలిసికొనిన మహాజ్ఞాని హిరణ్యకశిపుడు. సృష్టిరహస్యమును, మాయాస్వరూపమును, పగమేశ్వర లక్షణములను తెలిసినవాడు. హిరణ్యాక్షుని భార్యకు, తన తల్లియగు దితికి కావించిన హితవునుబట్టి ఈవిషయము అన్నియు స్పష్టమగుచున్నవి. ఎంతటి మహాజ్ఞానియైనను మాయాబల బాధక తప్పదను విషయముగూడ నీతనివలన స్పష్టమగుచున్నది. సోదరుడగు హిరణ్యాక్షుని మరిగవార్చనగానే తపస్సాన్విధ్యాయ మనవ్రతసుతను వెదకిపట్టుకొని పట్టుకొనిచంపవలసివదిగాను, గోబ్రాహ్మణులను వధింపుమని. వర్ణాశ్రమధర్మములను భంగపర్చవలసివదిగాను, వేదములను నాశనముచేయవలసివదిగాను తన సేవకులగు రాక్షసులను ఆజ్ఞాపించినాడు, ఒకప్రక్క తల్లికి తల్లివోపదేశముకావించినాడు. వేగోకప్రక్క సృష్టి క్రమమునే భంగముచేయు ప్రయత్నిముచేసినాడు. ఇది వరస్థుర విరుద్ధలక్షణములతోగూడిన వ్రక్కతి. ఒకప్రక్క వివేకము, మఱియొకప్రక్క అవివేకము పరస్పర సంఘర్షణమునందుచున్నవి. వానిఅవివేకమునకు కారణము హిరణ్యాక్షుని మృతికికారణమైన విష్ణువు మీదగల కోపము. ఆకోపమే తీవ్రద్రోషముగ పరిగణించినది.

ప్రహ్లాదుడు గాక్ష సవంశములోజన్మించినప్పటికి గుణనిధి, నాసుదేవునియందు నిరంతరధ్యానరతుడు. సర్వావస్థలయందును శ్రీనారాయణ పాదపద్మయుగళి చింతామృతా స్వాదకసంధానుడు. పరిమథాగత శ్రేష్ఠుడు, నిశ్చల వైష్ణవభక్తిపూర్ణుడు. ఇన్నిలక్షణములాయనకట్లు ప్రాప్తించినవి? ఆయన మార్త్యగర్భమునందుండగా

ధర్మకర్తవ్యమును, నిర్మలజ్ఞానమును నారదుడు బోధించెను. కావుననే ప్రహ్లాదునకు ఆత్మకర్తవ్యము అవగతమైనది.

పూర్వజన్మమున విష్ణుపాదపద్మముల నాశ్రయించినవాడు శాపవశమున రజస్తమోగుణులైన రాక్షసులయొద్ద జన్మించినవాడు హిరణ్యకశిపుడు. అవాసనయొందుటచేతనే తత్త్వజ్ఞానవరిచుకున్నప్పటి విష్ణుద్రోషమును పెంచుకొనినాడు. నారదబోధితుడై ఆత్మజ్ఞానము నెరిగిన ప్రహ్లాదుడు రాక్షసులయొద్ద పుట్టినప్పటికీ సంస్కారవశమున ఉత్తమభాగవతుడైనాడు ఈరెండుకృతక జరిగిన సంఘర్షణమే సృసంహావతారావిర్భావ కారణమైనది. ఈ సంఘర్షణకత్తి ప్రహ్లాదుని సంభాషణలన వ్యక్తమగుచున్నది. ప్రహ్లాదుని పలుకులు హిరణ్యకశిపునిలో అవేళమును పెంచి విష్ణుద్రోషమునుకృద్ధి నందించినది. ప్రతిఘటన శక్తిని పెంచినది. ప్రహ్లాదుడు తండ్రి పెట్టిన భాధలనన్నిటిని తిట్టుకొనెను. హరినామస్మరణమే శరణ్యమని భావించెను. కాని ఎట్టి సహాయమును అర్థించలేదు. మహాకపః ప్రభావసంపన్నుడగు ప్రహ్లాదుని వలన మరణముసంభవించునని హిరణ్యకశిపుడు తలచెను. ప్రహ్లాదుని సమీపానములు హిరణ్యకశిపుని హృదయమున తీవ్రద్రోషావలమును కలిగించెను. ప్రహ్లాదుడు-

'పాలింపుము కేముషు
న్యూలింపుము కర్మబంధముల సమదృష్టిన్
జాలింపుము సంసారముఁ
గీలింపుము హృదయముందుఁ శేశవధక్తిన్' (స్కం-7-ప 268)

అన పలుకగా హిరణ్యకశిపునకు అంతులేని కోపముకలిగినది. అప్పుడాతడు ప్రహ్లాదునితోడ-

'నాతోడం బ్రతిభాషలాడెను
జగన్నాథుండు నాకంటె

భూతశ్రేణిః రాజశ్రేణిః
సంపూర్ణప్రభావుండు మ
ద్రాభరణం జంపిన మున్నునే వెదకితిన్
బల్బాబునారాణం
దేవద్యోత్యములోన లేడు మఱి
వాఁడెందుడు రాగుర్మతి
(స్కం-7-ప 217)

'ఎక్కడఁగలఁదే క్రియనే
చక్కినివర్తించు నెట్టి జాడనువచ్చున్
జక్కడును నిన్ను విష్ణునిఁ
దెక్కులుప్రేరేదవు వానిభృత్యుని
పగిదిన్.' (స్కం-7-ప 272)

అని పలికాడు. ఈ మాటలు వాని అవివేకమును, మూఢత్వమును వ్యక్తీకరించుటలో పాటు ప్రకాశమగు విష్ణుద్రోషమును గూడ తెల్పుచున్నవి. ప్రహ్లాదుడు తండ్రిమాటలకు ప్రతిగా -

"కలఁడం భోధఁ గలందు గారిగలఁ
దాకాశంబునం గుంభినిన్
గలఁడన్నన్ దిశలంబుగల్గె నిశితన్
గలఁడోకారమునంద్రి మూర్తలఁ
ద్రిలింగ వ్యక్తలందంతటన్
గలఁడీసుడుగలందు దండ్రీ వెదకంగా
నేల యీ యాయెడన్." (స్కం-7-ప 274)

ఇందు గలడందు లేడని, సందేహము
వలగు చక్రి సర్వోపగతుం
డెందగువెదకి చూచిన, నందంజేగలడు
దానవాగ్రణి! వింటే'
(స్కం-7-ప 275)

అని సమీపానము చేప్పినాడు. ప్రహ్లాదుని సమీపానముతో దైవ ఆసురకృత యొక్క సంఘర్షణ పరాంకోటివందనది. ప్రహ్లాదుడు విష్ణుడు సర్వాకృతులఁగలడని, చిప్పగా హిరణ్యకశిపుడు లేడని తల్లించినాడు. నా నాజంగమస్తావకోత్కర గర్భములందు నన్నిదేశములందు ఆయ్యుడు వరసింహాకృతి నుండెనని ప్రహ్లా

దుడు ప్రతిపాదించెను. తనభక్తుని రక్షించుటకు శత్రుపక్షమును శిక్షించుటకు నరసింహవారము సమర్థుడనైతి. ప్రహ్లాదచరిత్రమునందలి ఈరెండు శక్తుల సంఘర్షణను జీర్ణించుట పోతన కథాకథన శిల్పనైపుణ్యమునకు నిదర్శనము.
రసపోషణము :

భాగవతము భక్తి వాఙ్మయమున నొక అమృతభాండము భక్తి భావతరంగ బంధురావగము. భగవద్వివేక గుణగణధర్మనామహర్గరము. తేదపురాణ బ్రహ్మసాత్రమునాభారత ప్రతిపాద జీవసారము. గాయత్రి మంత్రమునకు ఒక మహాభావ్యము పరమభాగవత ప్రాకరము. ఇక పోతన తెలుగుభాగవతమునాడ మూలానుసారియే. పరమభాగవతుడగు శుభడు 'సంసార ప్రవిప్లందైన వానికిఁ దపోయోగాదులయిన మోక్షమార్గంబులు పెట్టెలు గలవు. అందుభక్తిమార్గంబుకంటె సులభంబులేదు' అనిపలికినాడు. భక్తితామసరాజససాత్త్వికములని మూడువిధములగ తృతీయస్కంధమునకపిలుడు దేవహూతికి భక్తియోగమును దెలుపునపుడువివరించెను. ఘనబోపాస విద్యబోపాసనలురెండును భాగవతమున వివరింపబడినవి. ఇట్లు భాగవతమున ఈ త్రిమధక్తి సంప్రదాయము అనేకములు ప్రస్తావించబడినవి ప్రహ్లాదచరిత్రము భక్తి భావమునకుదాహరణము. ఎన్నికష్టములెదురైనను శ్రీహరిపాద పద్యములను నమ్మిభక్తముక్తి నందిన మహాభక్తుడు ప్రహ్లాదుడు. "మావత్ర జపతపశ్శ్రుతాధ్యయనంబులును నిజధర్మవ్యాఖ్యానవిజన స్థలసమాధులును మోక్ష హేతువులగు, విననివి పదియు నింద్రునిజయంబు లేనివారికి భోగార్థంబులై, విశ్రమించువారికితీవనోపాయంబులై, దాంజీకుతన వారాకరంబులై యుండు. కథలంబులుగావు. భక్తిలేక భవదీయ జ్ఞానంబులేదు ఆం. భా. (పుం. 7-వ 366) అని భావించిన పరమభాగవ

తుడు. భక్తి పరిణామనందైన మహాభక్తుడు. కావుననే భగవంతుడు వారియందనునిలిచి, వారిని కష్ట పెట్టినవారిని శిక్షించి తన భక్త రక్షణ పరాయణత్వమును నిరూపించుకొనెను. ప్రహ్లాదునివంటి భక్తుల కథలు సామాన్యులలోపాడ భక్తియందు నిష్ఠకలిగించును భక్తిమార్గమును ప్రపంచమున వ్యాపింపజేయుటకు భగవంతుని భక్త రక్షణపరాయణత్వమును తద్వార భక్తియొక్క ప్రాశస్త్యమును నిరూపింపవలసినవచ్చినది. కావుననే 'భాగవత కథలలోఁ గళకంటెఁ బ్రచార మెక్కువ. భక్తికత్వమును లోకమున వెల్లడించి ప్రజలకు మునుజువులుగా నొనరింపయర్పించుట గ్రంథకర్త ప్రధానోద్దేశము. అందుచే భక్తివిషయమో, భగవద్విషయమో వచ్చినపుడు కవివారికిఁ గళాదృష్టిగో కథరసవలసినంతకంటె నధికముగా. బ్రాధాన్య మొసంగుచుండెను. అందుచేవాని ముందు అన్యవస్తువుల ప్రధానములై మునుపటిపోవుట సంభవించును. సంస్కృత భాగవతము కంటెను పోతన భాగవతమున నీ పరిస్థితి ముఖ్యత యధికముగా గోచరించును.' 'అంద్రమహాభాగవతము పీఠిక-పుట 68, ఆంధ్ర. పాహిత్య అకాడమి, మద్రాసు) అను మాటలు మిక్కిలి సర్వసన్నిహితములు. ప్రహ్లాదచరిత్రమును ఆ బాలగోపాలమును ఆధ్యాత్మికాన్నిత్యముతో పాటు అనందములొనకు గూడ చదివెదయ. దీనికి కారణము పోతనమూర్తిచిత్రణమునకు ఎక్కువ ప్రాధాన్యము నిచ్చుటయే. మహాభక్తి పరమభాగవతుడగు పోతన తన భావనాశక్తిచే భగవంతుని రూపమాధుర్యమును సాధించి, తన చూపు అశో నిలిపికొని, తన్నయితనంది, దానిని ఆ పాతరమణీయముగా జీర్ణించెను. ఇందు అవదాహరణముగ ప్రహ్లాద చరిత్రమున నృసింహమూర్తిని జీర్ణించిన విధమును

వేర్కొనవచ్చును. పోతన నృసింహమూర్తి అవిశ్వాసమును దీర్చు సమాసములతోను, అనుప్రాసలతోను, ద్రుతగతి సంయోగముగను చిత్రించినాడు. ఈ చిత్రణ మొక ముగ్ధ వచనముతోపాగినది. ఈవిధముగ చిత్రించుటచే నరసింహరూపము శరీరమునకు రోమాండమును కలిగించినది. ఈవచనమున విమృశ పరమేశ్వర లక్షణ లక్షితమైన నరసింహుని అతిలోకత్వమును, హిరణ్యకశిపుని అల్పత్వమును ధృనింపజేయుచు అమూలకముగ నొక పద్యమును చిత్రించెను.
'నరమూర్తిగాదు శేవహరిమూర్తియొఁ గాదు మౌనవాకారముకే సవి యాకారముననున్నది హరి మాయారచితముగు యథార్థము చూడన్.'
(పుం. 7-వ 286)
ఈవిధముగా నరసింహుని రాద్రమున వ్యక్తికరించుటకు పోతన మూలమున కంటె భిన్నముగు రూపకల్పన మొనర్చినాడు. ఇట్టి కల్పనకు అనువైనది రాద్రరసము. ఈ సందర్భమున పోతన నరసింహుని రాద్రమును ఎనిమిది పద్యములలో వర్ణించినాడు. నరసింహమూర్తి, హిరణ్యకశిపుల యుద్ధమును పోతనపదిపద్యములలో వర్ణించెను. ఈ సందర్భమునాతడు-! . పర్వంబు నొడిసి పట్టు సర్వపరివర్ధి నేర్పున. 2. విహంగ మత రాజచరణ నిర్గళిత భుజంగంబు చందంబున గి. ఆరగేంద్రుఁడు మూషికంబు నొడిసిన భంగిన్ 4 విహగేంద్రుఁడహి వ్రచ్చుకొనడి అను పోలికలతో దృశ్య సాక్షితాత్మక మొనర్చినాడు. ఇట్లు సందర్భముననుసరించి రసోచితముగ చిత్రించుట పోతన సవాజగుణము.
హిరణ్యకశిపుడు ప్రహ్లాదుని హింసించుటయును, అహింసపన్నులైన సమానముగో ప్రహ్లాదుడు భరించుటయును కారణముగా అద్భుతరసములు పోషించ

బడినది. 1. 'ఈనాడు నివాసములో కొడుకు
పైతృకమాయలు...' 2. 'పాఠశాలలో
దిక్కులకు తాపాత్మకాడడు...' 3.
'శూలములన్ని కాదయ్యెను క్రమ క్రమ
దేహము దిగ్గహింపఁగా...' (అం. కా.
స్కం. 7. 193, 194, 196) అనుపద్య
ములందు కాంత కడుగుననుటలు, 1. 'ఒక
మాటు దిక్కుంధియూధులు దెప్పించి,
తెరచికాంతని ద్రోష్టించుట...'
అనుపద్యమునను, 2. 'ఎఱుంగకు పేద
జాషిధము లెవ్వరుభక్తిరలు...' అను
పద్యము బీభత్సరసమును పోషించఁ
బడినది.

అలికపద్యముల సంయోజకము చేకను,
అనుప్రాసయనువాది కబ్బాలంకార సువి
ధానుచేతను క్రమగ సుభగత్వమును. అన
ర్థమైన దారాశైలితన, అడ్డువాకలు
లేని పద్యరచనవలన సంకీర్తన సౌలభ్య
మును, భావనాగంభీరములైన అర్థాంత
కారములవలన, వ్యంగ్యసారభవిలసిత్వమైన
వాక్యవిశ్వాసమువలన వ్యక్తముచేయ
బడు తాత్త్విక చింతనముచేతను కలుగు
భక్తిరసానుభూతికి పోతన కవిత్వముక
కక్తిమంతమగు సాధనము. ప్రహ్లాదచరి
త్రాలో 'మందార మకరంద మౌధుర్య
మునఁదేలు మధుపంబువోవు నే మదనము
లకు అనుపద్యము క్రమగసుభగత్వమును,
'కమలాక్షునర్పించు కరములు కరములు
శ్రివాళునర్పించు జిహ్వజిహ్వ...' అను
పద్యము సంకీర్తన సౌలభ్యమును, 'ఇందు
గలదందు లేదని, సందేహమువలదు చక్ర
సర్వోత్కృతము 'డను పద్యము తత్త్వ
చింతనమును కలిగించును.

పోతనభక్తలచరిత్రమువ్రాయునపుడు
తానే అపారితోతాదాత్మ్యము నంది
నిశ్చలహృదయమును ప్రదర్శించి, ఆకథను
రసరక్తముగ చిత్రించును. ఇదిప్రహ్లాద
చరిత్రమున స్పష్టముగ కనిపించును. ఏ

అశ్రుకణములు

— శ్రీ అవ్వారి వాసుదేవశాస్త్రి

(కీ. శే. తుమ్మల వారినిగూర్చి)

ఏ లోకంబున కేగనో 'జును' తానీ
లోకమున వీడి యిం
కాలోకంబులలోని సర్కపులు బహ్య
హ్యనములో నేనితా
మాలించింది సభలో పానర్పణను
వహ్య! స్వాగతం బండ్రిదే
మాలా! కేరితి రమ్మ రమ్మనుచు
సన్మానంబు అందించుచున్.

రాయప్రోలు నవారి సర్కపులు సమ్రా
ద్వీశ్వరాధుల్ యశల్లి
కాయల్ తిర్పతి వంకటేశవి యుగ్మం
బున్ స్వధీప్రాధిచే
శాయ మార్గములన్ బ్రసిదులగువారా
యేటు బోర్కాదులున్
దాయంబర! స్వాగతంబు లిడి గార
ప్రేమఁ గీడవరే!

కాటూరివారు, పింగళి యాకు కవిచక్ర
వరులై మన్నిన కొప్పరపుఁగవులు
కాళ్ళహార్యవ్యయ కవిభామణి, శేష
కాష్ఠి త్రివిధభారతాస్త్రవేది
దుర్భాక వంశ్యుఁ డద్భుత కావ్యనిర్మాత
తెలరామకాష్ఠి ధీశేఖరియును

రసమును పోషించునపుడారసముతో లీన
మగు పోతన సహజగుణము కావుననే
తెలుగుభాగవతమునకు కలిగినంత ప్రజా
దరణ మరే తెలుగుకావ్యమునకు లభింప
లేదు.

(సశేషం)

కవి పాదుపాఖ్యాతిఁ గాంచిన పువ్వాడ
జాతీయ కవియైన జాషువాయు

ఉమ్మరా లీష, రామిరెడ్డిన్నర మతి
వీరలందఱు మిముగౌరవించునపుడు
మమ్మ మఱుక యాశ్చర్యమయ్యెనెన
భావదృష్టిని మాపంకఁ బఱపుమయ్య!

వీర కాదిక సెంతలోకము సుద్విద్యా
విశేషంబులన్
గాతాంబుఁగవిత్వ మల్లిథునితో ఖ్యాతిన్
సమాధించి శి

భారత్యాది సుపర్యవోటికి వచఃప్రా
ంతం కృతుల్ గూర్చుచున్,
శారెల్లన్ మిము గౌరవించి వచావా భా
షించుచున్నారగా
నీదు కవిత్వాధిఁ ద్రచ్చుచుండిన కొలంది
జాటువాటుచుఁ గన్పించు జాతిముఱుఁ
బోలు జాతి ముఱులు చేకవులును నిజము
పడవు మాత్రత నంతగా భక్త్యచరిత!

అశని కా ధమాకాశి, బ్రహ్మాంధి
కబళించె బలువుర ఘనములను
అట్టివారలతోన గట్టివారున్నార
లింగ్ర కంట్యురుల హీనమతులు
చెలుపు, కుప్పాదిక శీతలంతులు, చాక
రభ్యాది కవిజశారాధ్యతరులు
మార్గభాద్యస్వయామోఘ ధీమంతుండు
మీరాను నల్లొట దాయక వి
చేనటికని, యట్ల భాగ్య దృష్టిని నిగిడ్చి
తెనుఁగునేలను కవిమూల మొనరిచినను
కారదాదేవి శ్రీ కటాక్ష ప్రసాద
మూలమున వెండిసర్కపుల్ పుట్టవలయు

...—...

* * *

అవ్వారి వాసుదేవశాస్త్రి
భారతలవారినిధి, గ్రంథాలయము
కావల్ల 522101

ఎఱ్ఱన కవిత్వము - జనజీవితము

— శ్రీ ముదిగొండ ఈశ్వరచరణ్

(గత సంచిక తరువాయి)

భీమదేవాదు భార్యాపమానము ఎవరైనా ఇలాగే 'లిండి కూడుగ పాడుస్తారు.' అయితే ఇది భీమన్ను ఊహించుకొని వ్రాసిన పద్యాలు కావు. ఎఱ్ఱను గారు స్వయంగా ఆరు చుగా నైనా ఇలాంటి దృశ్యాలను చూచారు.

అశోకాల్లో తురకలు కనిపించిన స్త్రీనల్లా అపహించారు. అపహరించారు. చాలామంది పురుషులు తల్లి-చెల్లి-పెళ్ళాం అని చూడకుండా తమ ప్రాణాలుదక్కితే చాలని పారిపోయారు. విలే అందరూ భీరువులే ఉండరు. కొందరు భీములు కూడా ఉన్నారు. వారు తమ స్త్రీల వంక కన్నెత్తి చూచిన తురకలను పైవిధంగానే 'రక్తపూరము దొంగ' ముఖం వగుగొట్టారు.

నిజానికి ఎఱ్ఱనుగారు చెప్పదలచుకున్నది మొదటి వద్యంతోనే పూర్తయింది. కాని రెండో పద్యం కూడా చెప్పారు. అది భీమడి కని కాదు. తన కళ్ళముందు జరుగుతున్న అశ్వాచారాలను చూచి ఎఱ్ఱనుగారు పెంచుకొన్న కోపం. దానిని సైంధవుణ్ణి కారణం చేసుకొని తీర్చుకున్నారు.

ఎఱ్ఱనుగారు తన సకలహైధ్రవాన్ని రంగరించి హరివంశం చెప్పారు. ఆ మహాకావ్యంలో ఆయన తననాటి వారి ధర్మనిరతిని, అచారాలను, వ్యవహారాలను, అవారవిహారాలను, విద్యాసాలను, విదోచాలను కడముట్ట వర్ణించారు, ఆయన

లోకజ్ఞత, సరిశీలన, అత్యుత్తర ఎంతో ఆశ్చర్యం కలిగిస్తాయి.

హరివంశం ఒక కథకాదు. మధురమైన కథల వికృతకూడలి. ఆ కథలు రక్తికథలు లేదా భక్తికథలు కావు. అన్ని యుద్ధాల కథలు. ఆయుధాలు మహత్వాకాంక్ష కోసం సామ్రాజ్య విస్తరణకోసం. విశ్వ విజేత అనిపించుకోవడం కోసం చేసినవి కాదు. ప్రజల సంతేమాన్ని - సాంఘిక సమానత్వాన్ని సాధించడం కోసం చేసినవి.

కృష్ణుడు కంసుడిని చంపాడు అతడు తలచుకుంటే మధురానగరానికి రాజై ఉండేవాడు. కాని కంసుడి తండ్రి ఉగ్రసేనుడిని రాజును చేశాడు. కంసుడి మరణానంతరం ఉగ్రసేనుడు కృష్ణుడినద్దవ వచ్చి ఇలా అన్నాడు.

రాజ్యమంతయు నీసామ్య-రాజవీపు గుడువ గట్టను బెట్టను గొణితలేక యేనుగుల గుఱ్ఱముల నెక్కి యెల్లవారు గొలువ సాధురక్షుడవై కొలులు మింక!

- హరివంశం - ఆ 9-ప. 178

కాని కృష్ణుడు ఒప్పుకోలేదు. కంసుణ్ణి తాను చంపడం లోని పరమార్థాన్ని ఇలా వివరించాడు.

రాజ్యంబు పనిలేదు-రాజధనంబుపై

సాసయు జొరదు సాయాత్మ్యగంసు దును ముటయును నర్థదోహలంబునగాడు-

వంకపాంసమును, వసుధ కల్ల

గంటుకుండును గాన గ్రహ్మన వారిని

నిట్లు సేసితి లోకహితముగోరి -

యెవ్వారెవరేని యెవవవు గీర్తి కా

శ్వత మయ్యె నింతియ చాలునాన-

నింక యెప్పటి యట్లుల యేను బోయి

యాంకడువులతోన గోపాల కొడి

గూడి యాడుచు నట వన్యవంజరంబు

రీతి గోరినట్లుల విహరించువాడ!

- హరివంశం-ఆ. 9-ప. 188

అని చెప్పడమేకాదు 'సర్వయుడు మధ్యమాన భద్రాసంబున నునిది సముచితంబుగ నభిషేకిం' చాడు.

పాండుక వాసుదేవుడిని - నరవడిని చంపాక వారి పుత్రులకే రాజ్యభారం అప్పగించాడు.

దీనిని బట్టి హరివంశంలోని యుద్ధాల తాత్పర్యం తెలుస్తున్నది. హరివంశం తాత్పర్యం కూడా తెలుస్తున్నది. హరివంశం ధార్మిక విజయాన్ని, సత్యవ్రతిస్థాపనను, ప్రజాభ్యుదయాన్ని, సామాజిక నైతికత్వాన్ని హృద్యంగా - ఆనందద్యంగా వర్ణించే విప్లవకావ్యం.

సరిగా ఎఱ్ఱనునాటి వేమయ్యలు. ప్రోలయ్యలు-కావయ్యలు తమ స్వాధ్యం కోసం, తమ అధికారం కోసం యుద్ధాలు చేశారు. హిందూధర్మాన్ని రక్షించడం కోసం కత్తి పట్టిన వీరులు వారు. హరివంశ కథలకు-వారి గాథలకుఎంతో సామ్యమున్నది. అందువల్లే ఎఱ్ఱనుగారు హరివంశాన్ని ఎంతో అత్యుత్తంగా-మనోజ్ఞంగా మలచారు.

హరివంశంలో జరాసంధుడు పాండ్యక వాసుదేవుడు - నరవడు మొదలైన వారి యుద్ధాలు ప్రముఖంగా వర్ణించబడ్డాయి. వీరందరిలోకీ జరాసంధుడి యుద్ధాలకు ఒక ప్రత్యేకత ఉంది. అతడు మధురమిడికి 18 సార్లు దండెత్తి వచ్చాడు 18 సార్లు ఓడిపోయాడు. తక్కిన వారి వరూ మధుర మిడికి రాలేదు. కృష్ణుడే ఎత్తిపోయాడు.

(ఇంకావుంది)

మహాపిత ప్రభుత - కాలిదాస గురుత

— డా. తలముదపి వారసుబ్బయ్య

మాట మానవునికి సిద్ధించిన నిసర్గ సంపద. కార్యసాఫల్యంలో మంచి మాటకు ఉన్న శక్తి అనంతం. మేల్తన మాటకు సమస్త శత్రుత్వం తప్పి పొందుతుంది. మానవుని నాలుక కొనపై సమస్త సంపదలు, బంధుమిత్రులు, బంధన మరణాలు ఉంటాయన్న పెద్దలవాక్కు నిత్యసత్యం. ముఖ్యంగా కార్యాధిపతి ఎదుటివారిమనస్సు వల్లవించేటట్లు మాటల వల్లకిలోడులేంపడేయగల మధురవాస్తవం తీరిని కార్యాలుండటం అరుదు.

మంచిగా మాట్లాడటం అంటే కాక పట్టడం కాదు. కాలిదాసాచార్యులకు ఒక్కోసారి కార్యసాఫల్యం కలిగినా, వారు అతి నిలుచిన తమ ఆత్మగౌరవాన్ని కోల్పోవటం తప్పదు. కాలిపట్టడం అవగుణం. దీనికి, గుణవిశేషమైన వాక్కుశల్యానికి హస్తీమకళాంతరం.

మానవునికి ఆత్మవసరమైన ఈ వాక్కు పుణ్య ప్రభుతను కవిజంతువులైన కాలిదాసు తన మేఘసంగేళ కార్యంలో మేఘుని గురించిన యథుని అభ్యర్థనలో అద్భుతంగా పొందుతార్చాడు. అపారమైన తన లోకావగాహనను పెక్కు ఆర్థికాంతర్యాసాల రూపంగా లోకానికి అందించాడు.

కార్యారంభమైన యథుని నిజకాంతకు మేఘునిద్వారా సందేశం పంపడం అతనికి అభ్యర్థిస్తూ ముందుగానే అతనిలో

'యజ్ఞ మోక్షావరసంధిగుణే నాథమే'

అభిప్రాయా' (6.1)

పుష్కలవర్షకాలిజాత్య సంపన్నుడైన మేఘుని అభ్యర్థిస్తూ 'ఉత్తముడైన అతనివల్ల తన పని నెరవేరుతున్నా గౌరవ ప్రదమే' అంటాడు యథుడు. 'అయ్యా' నీవు నాకీ పని చేసిపెట్టు. నీవు చేయవన్నా నేను చేయగా భావించను' అని అంటే ఎవరైనా ఎవరిపైనా ఎందుకు చేస్తారు. ఇటువంటి మాటలవల్ల కార్య సిద్ధి అంటే కార్యహానికే ఆస్కారం ఎక్కువ అని ఏమాత్రం ఇంగితజ్ఞానం ఉన్నవారికే నా అనిపించడం సత్యం.

వాస్తవానికి ఇదో గడుసుమాట. ఎదుటివాణ్ణి ఉబ్బించి, అతడు తప్పుకోలేని విధంగా అతనిచేత కార్యాన్ని చేయించగలగిన గొప్ప వాక్పంజర మిది. నిజంగా గొప్పవాడు అర్థనివ్యర్థపుచ్చడు. 'గొప్పవాడు పని నెరవేరుతున్నా' అని అనడం కేవలం మాటవరుసకే. ఈ నిషేధంలో కార్యాన్ని తప్పక సాధించు అన్న రెట్టించిన ప్రేరణ గల్గితమైంది. ఎదుటివాణ్ణి నీవు గొప్పవాడవు అని పొగడటంవల్ల అతడు పని నెరవేర్చడంలో దృఢచిత్తుడౌతాడు. ఒక వేళ అతడు కార్యాన్ని సాధించలేకపోతే ఆధమత్వాన్ని పొందగలడన్న హెచ్చరిక, అతడు పని సాధించి తాను ఉత్తముడేనని నీవుకు కాదు అని నిరూపించుకొమ్మన్నట్టి సవాలు (Challenge) కూడా ఇందులో గల్గితమైనాయి. దీంతో కార్య సాఫల్యం ఇంకా సుకరమౌతుంది. యాచకుడు తాను ఉత్తములనేతప్ప నీచులను

యాచించేవాడు కాదని చెప్పకోవడం వల్ల అతని ఆత్మగౌరవం అహంభావం ప్రకటికమౌతున్నాయి. అంటే తాను తరించి ఒకరి సహాయంతో తన పని చేయించుకొనినా తన గొప్పదనాన్నే నిజపుకొనేవిధంగా తన పని చేయటం ఎదుటివారికే గర్వకారణం. అన్నదావాన్ని ప్రదర్శించే ఈ మాటలోని గడుసుదనం అనుభవగమ్యం. చూడటానికి పై నూత్రి యాచనలూగున్నా స్వీయాధికారాన్నే ప్రకటిస్తుంది. ఇదే మాటలోని ప్రభు శక్తి.

'ప్రాయః సర్వోభవతి కరుణావృత్తి రాద్రాంతరాత్మా' (82-2)

అంటే సహజంగా ఆర్థికవిత్తుడైన వాడు అంటే దయగలవాడు ఎదుటివారి దుఃఖానికి కలిసిపోతాడు అన్నది మహావాగ్దానం. ఎక్కడైనా తాను ఆర్థికాంతరాయాన్ని అని నిరూపించుకొనాలంటే తన శక్తివంచనలేదా, స్వచ్ఛందం గనే ఎదుటివారి పనులు చేసిపెట్టాలి. అందులోకూడా ఆ కార్యభారాన్ని పట్టుదలగా తనపై వేసుకొంటేగాని అది సక్రమంగా నెరవేరుతుంది. ఒక కార్యసాధనలో సాధకుడు ఈవిధమైన ప్రేరణాన్ని ప్రదర్శించగలిగితే ఎవరికార్యాలైనా సఫలం కావడంలో విప్రతిపత్తి ఉండదు. నిజానికి కార్యసాధకునికి ఈ మాట ఒక మేల్తన దిబ్బ.

'ప్రత్యుక్తంహి ప్రణయిషు నతా మిష్టితార్థక్రియైవ' (54-2)

అంటే యాచకుల ఆభ్యర్థనకు కార్యానుకూలతను కలిగించడమే సత్పురుషుల ప్రత్యుక్తం అని ఆర్థం. ఇట్లా చెప్పడంలో సజ్జనులు అర్థం ప్రార్థనకు తాను చేస్తామనికాని, చెయ్యమనికాని వాచ్యంగా బదులు చెప్పక ఏకంగా

కార్యాన్ని నెరవేర్చు చూపుతారన్నది ఇందలి భావం. ఒక వ్యక్తి ఎవరి అధ్యర్థనకా- తనకు అవకాశంలేదు. అని తిప్పుకోవడానికి వీలులేని వాగ్బంధం ఇది. 'పొగడి నీ కార్యాన్ని చాటించుకొందా మనుకొన్నావేమో. నాకు నీ పొగడ్తలూ అక్కరలేదు నీ పని అక్కరలేదు' అని ఎవరైనా తప్పుకొందామన్నా- కీర్తి అక్కరలేనిదెవ్వరికి? యేనకేనావుపా ర్థిన ప్రసిద్ధి: పురుషోద్ధితే'- అంటే ఏ పనిచేసినా నలుగురిలో గుర్తింపు పొందాలన్న తపన చాలామందిలో అంత ర్లీనంగా ఉండటం సహజం. కీర్తి కాంక్ష అన్నది గొప్ప మత్తు 'సతాం-సత్కుఃషు అవ' అని గంట కొట్టినట్లుగా పొగడుతుంటే ఎవరుకూడా సహాయములులు కాలేరు.

ఒక వ్యక్తి తన పని ఒకనివల్ల ఏదో మొక్కుబడిగా, అర్థిఫలితంగా అయిందనిపించుకోవడంలో తృప్తిపడడు. తన పని పూర్తిగా, తృప్తిగా, పూర్ణఫలితంగా నెరవేరాలనుకోవడం నైజం. అయితే చేసేవానిలో పట్టుదల, చిత్తశుద్ధి, సవాలును స్వీకరించి కొనసాగించగల దృఢ ప్రయత్నం మొదలైనవి ఉంటేగాని ఏ కార్యమైనా సఫలంకాదు. అందుకని కార్యసాధనజీ- ముందుగా ఆ కార్య సాధనకు అలిముఖంగా సంసిద్ధునిగావించి మోసనీకృత్యాన్ని కలిగించాలి. ఆ పని నెరవేర్చలేకపోలే నలుగురిలో అతడు అపహాస్యం పొందుతాడన్న భయం కలిగిస్తే అతనిలో పట్టుదల పెరుగుటం సహజం. అప్పుడది అర్థి కార్యసాధనానికి తప్పక దారితీస్తుంది.

'శివానమ్యై పరిధవ పదం నిష్ఫలారంభయత్నా' (58-1)

వ్యర్థప్రయత్నమైనవారు ఎవరైనా అపహాస్యంపాలు కాకతప్పదు- అన్నమాట సఫల ప్రయత్నానికి మూలకం.

ఒక యాచకుడు ఆశ్రయనివల్ల తన కార్యాన్ని సానుకూలపరచుకోవడమే కాక, ఆ కార్యం అనిలంబంగా నెరవేరా అని భావించడంకూడా సహజం.

'మందాయంలే నఖలు నువ్వునామ
భ్యుపేతార్థకృత్యా' (42-1)

అంటే మీ హితుల కార్యసిద్ధికై యిల్పించేవారు అలసతను చూపరుకదా అని అర్థం. ఇట్లా చెప్పడంలో అర్థిప్రయోజనాలు రెండు సాధింపబడ్డాయి. తను అడిగినదే తడవుగా ఎగుటి వ్యక్తి ఆ కార్యనిర్వహణకు అప్పటికే పూనుకొన్నాడు. (అభ్యుపేతార్థకృత్యా) అంటూ ముందుగా మాటతో టిట్టిపడజేయడం. అంటే అతడు తప్పనిసరిగా ఆ కార్య సిద్ధికి పూనుకోవేవిధంగా అతనికి మోసనీక సంసిద్ధతను కలిగించడం మొదటి ప్రయోజనం. దీనివల్ల కార్యం నెరవేరుతుందన్న నిశ్చయం కలుగుతుంది. 'నమందాయంలే ఖలు- అలసతను కార్యనిర్వహణలో చూపరుకదా అనడంలో ఆ కార్యం సద్యస్సిద్ధి పొందేట్లు తొందరించడం రెండో ప్రయోజనం. ఈమాట వ్యక్తిని బుట్టలో పెట్టి, అర్థి కార్యాన్ని నిశ్చయంగా, త్వరగా చేయించడంలో సఫలమౌతుందన్నది నిర్వివాదం. ఆర్థుల బాధ అను శమింపజేయడమే ఉత్తమం సంపదలకు ఫలం.

'అపన్నాద్ధి ప్రళమన ఫలాస్పంకదో
మ్యుత్తమావామ్' (57-1)

అన్నది మరో తియ్యలేని వాగ్బంధం. ఉత్తమం సంపదలు ఆర్థుల బాధలను ఉపశమింపజేయడంలో నిర్వహిద్ధంగా తనాతనాలాడుకుంటాయనడం ఉత్తమమైన గడుసుమాట. సంపదలు ఆచేతనాలు. అందువల్ల వాటికి స్వయంనిర్ణయాధికారంగాని, కర్తృత్వంగాని ఉండవు.

ఆర్థుల బాధలను ఉపశమింపజేసేవాడు ఉత్తముడే. అయితే సంపదలు అతడు చేసే సహాయానికి ఉపకరణంగామాత్రమే అవుతాయి. ఈవిధంగా ఆచేతనానికి చేతనత్వం కలిగించడంలో- ఉత్తములు నిస్వర్గతకోపకార పరాయణులు అన్నదే ప్రధాన ప్రయోజనం. ఈవిధంగా చెప్పడంలో మరో గడుసుదనంకూడా ఉంది. ఆశ్రయుణ్ణి మోసనీకంగా అర్థికి సహాయం చేయడానికై ఉన్ముఖుల గావించడంలో ఈమాట అధికారమైన విధిగా పనిచేస్తుంది. తనకు సహాయంచేసి అతని ఉత్తమత్వాన్ని నిలుపుకొమ్మన్న అర్థి హెచ్చరిక, ఇంకగా అర్థించినా కార్యం నెరవేర్చలేని వ్యర్థదృష్టి కావద్దన్న సవాలుకూడా ఇందులో గర్భితమైవాయి.

ఉత్తమాలపట్ల శ్రావ్తన ఎవరికి ఫలించదు-

కేమం ఎస్వాదభిమత ఫలప్రార్థనా
మ్యుత్తమేషు' (56-2)
అన్నమాట ఆశ్రయుల దగ్గర ఆర్థుల కార్యాన్ని సఫలంచేయించే క్షత్రాయోధం. లోకంలో పలుకరాలైన బంధాలు (కట్టిబీటలు) ఉన్నాయి. వీటి నుండి ప్రయత్నింపగల బైట పడవచ్చు. కాని వాగ్బంధం - అంటే మాట ఇవ్వడం - అన్నది పెద్దబంధం.

"బ్రదుక వచ్చుగాక బహుబంధనమైన వచ్చుగాక లేమి వచ్చుగాక శీవధనమైన చెడుగాక పడుగాక మాటలిరుగలేదు మోసధనులు" -

అనిభాగవత వాక్యం.

'అంగీకృతం మకృతినః పరితాపయంతి'- పుణ్యాత్ములు అడివమాటను నిలుపుకొంటారు కదా - అన్నది గొప్పవాగ్బంధాలు. ఇదేవిధంగా ప్రయోట కూడా. అర్థి అడుగుటంలోనే అతనిపని ఆశ్రయం అతడు తప్పక నెరవేర్చగలడు అనే

విధంగా ఇది ఒక బంధం అయింది. దీని వల్ల ఆర్థికార్థ పాపభయం నివర్తకం. వాస్తవంగా ఇట్లా మాట్లాడటం ఒక ఉచిత గంభీరమైన కాకాపట్టే విధానమే. అంటే కాకాపట్టేనట్లు తెలియకుండా, ఆర్థిక అభ్యుత్థాన్ని కలిగించకుండా కార్యాన్ని నెరవేర్చే, తుపాకి నుండు లాంటి మాట ఇది.

ఇట్లా ఆశ్రయమిచ్చి 'సమీకరణం', ఉత్తమాడు, మున్మాత్ (సన్నిక్రమం) అని చెప్పటం వల్ల కార్యపాపభయం నిరాశూట మౌతుంది.

అయితే వ్యక్తమధ్య సంబంధం ఇచ్చివున్నట్లే విధంగా ఉంటేనే కలకాలం నిలుస్తుంది. అది ఏకగతంగా (one way) ఉంటే ఆ బంధం నిలువదు. మా ఇంటికీ వస్తే ఏమి తెస్తావు-మి ఇంటి వస్తే ఏమి ఇస్తావు, అన్న విధానం బెదిరికొద్దుదన్నది అనుభవసత్యం. కృత మెరుగుట అంటే చేసిన మేలును గర్వపెట్టుకొని, తనకు సహాయం చేసిన వారిపట్ల వినయవిధేయతలు, గౌరవభావం కలిగిఉండటం, ఆవసరమైనపుడు తాను కూడా తమకు సహాయం చేసినవారికి ప్రత్యుపకారం చేయగలడం ఉత్తమ లక్షణం.

“నమోద్రోహి ప్రథమః సుకృతాశేష
యాగుర్యమాయ
ప్రాప్తే మేత్రే ధనతి విముఖః
శింశునర్య కుశోచైః” (117-1)

పూర్వంచేసిన సహాయాన్ని జ్ఞప్తిలో ఉంచుకొని, ఆశ్రయం కోరవచ్చిన మిత్రునితోమృదు కూడా తిరస్కరించదు. మరి ఉత్తమ డెట్లాకాదంటాను, అన్నది మరొక్కమాట్టి. ఉపకారగుణం అన్నది మానవుల మధ్య అభిమానాన్ని, విశ్రాంత్యాన్ని కలిగించి వారి ఉత్తమ

సమానజానహాజీవనానికి తోడు పడే గొప్ప సాధనం. నూటిగా చెప్పాలంటే ఉపకార గుణమే మానవ జీవిత పరమార్థం. ఇదే సమసమాజ నిర్మాణానికి ముఖ్యమైన మూడిసరుకు. అటువంటి ఉపకార ప్రాధాన్యాన్ని తుద్రుడు కూడా కాదనలేడు అనడం ఉపకార గుణం గొప్పదనాన్ని తెలుపడానికి, మానవులకు కృతజ్ఞతా గుణ ప్రాధాన్యాన్ని బోధించడానికే. చేసిన మేలును మరచిపోకపోవడం గొప్పలక్షణం. మరి అటువంటిగుణాన్నికలకాదు తుద్రుడు (నీచుడు) ఎట్లా అవుతాడు. ఇక్కడ తుద్రుడు అన్న మాటకు నీచుడు అనికాదు అర్థం. కనుక అల్పుడు అంటే బలహీనుడు, దరిద్రుడు అని అర్థం. కనుక కనుక క్రింది మించినదైనా మిత్రకార్యాన్ని ఎటువంటివ్యక్తి అయినా తప్పుకొనరేకాదు అని ఈ వాక్యానికి అర్థం.

శివైర్వచ్చకుమిత్ర దేవా చక్రనేమి
(కమల (49-2))

మానవుని జీవన్మత్య దైర్ఘ్యతాలు చక్రంకమిత్రవైక్రియ మిదులైతాయి అన్నది మరొక్కమాట్టి. బుద్ధిగమ్య బహుళార్థక వాక్యమిది. ఒకవిధంగా ఇది మానవజీవిత సర్వపారాన్ని తెలుపుతుంది. మానవునికి కష్ట కుట్రలు సహజమైన వనీ, కష్టాలకు వంగిపోయి-సుఖాలకు పొంగిపోగూడదనీ, ఎదుటివాడు కష్టాల్లో ఉండగా చూచి చుంకనచేయకూడదు-తాను కూడా ఒకనాటికి అటువంటి కష్టాలు అనుభవించవలసిరావచ్చని జాగ్రత్తపడమనీ, కష్టాల్లో ఉండేవాడిని ఆదుకోమనీ, ఎవరికీ ప్లాన్ని కలిగించవద్దనీ, జీవితంలో కష్టాలు కలుగగలవన్న పాపభీతితో మంచితనవిధానాన్ని అలెకదర్చుకోమనీ, కలిగిన దయాభావాను ఆత్మకత్తితో అధిగమించి కుట్రలను పొంద

ప్రయత్నాన్ని పొందవలసి నిర్వహించాలనీ ఇట్లా మానవ జీవితసత్యాలను ఎన్ని జీవితా ఈవాక్యానికి అర్థాలుగా శ్రవ్య కోరవచ్చు. మానవులమధ్య అనురాగాన్ని పెంపొందించి, వారి సహజీవనానికి ఆవసరమైన ఆత్మసైర్యాన్ని మెత్తని పెత్తనంతో కాసనప్రాయంగా కలిగించేది ఈవాక్కు. వ్యక్తి, దేశం, కాలం మొదలైన వానికి ఆధీనంగా అంతటా వర్తించేవి ఇటువంటి మూర్తలు. ఈవిధమైన జీవితసారాన్ని అందించగలిగిన మహాకవులే ఎన్నిక ఆవసరంలేని కావ్యకవిశ్యాసన సభా సభ్యత్వానికి అర్హులు.

కాలం అన్నిటికన్నా బలమైంది కనుక, ఏనాటికీ వివిధమైన పరిస్థితి ఎవరికీ కలుగుతుందో తెలియదు కనుక ఎవరితోనూ దురుసుగా వ్యవహరించకూడదు. విధిగా ఇతిరుల కష్టాల్లో పాలు పంచుకొని యథాశక్తిగా వాటిని పోగొట్టే ప్రయత్నం చేయాలన్నది ఈవాక్య పరమార్థం. ఇటువంటి ఒక్కొక్కవాక్యం కూడా ఒక్కొక్క కార్యంకారదంపత్యం.

ఈవిధంగా కాలిదాసు నుంచి మాటకున్న ప్రభుకీర్తిని ఘంటా తథంగా చెప్పాడు. అంతస్సారమైన ఆ కవిత్వ గురువు వాక్కులొని గౌరవం అనంతం.

ఓం తత్సత్

• • •

డా. కలమడిపి బాలసుబ్రహ్మణ్య
9.3.84, మోహనపురం
సిద్ధిపేట. 502103
మెదక జిల్లా.

శ్రీ కనకదుర్గానందలహరీ .

శ్రీ శంకర భగవత్పాదకృతము

— శ్రీ చిరావూరి శ్రీరామకర్మ

(గత సంచిక తరువాయి)

33

శ్లో. విరాజల్కి యూర ద్వయమదే
విభాభాసు కిరణైః
నితాస్తవ్యాళోభీకృత తమ మదన
జన్మేత్రకమతా
విభాః కంఠాశ్లేషాద్విఫల
ఫలకాంకుర జనకా
భజా మేత్రాతారావన
కనకదుర్గే! భగవతి!

మ. నిజశీయూరయగంబునన్ వెలుగు
మాణీక్యార్కరూపురి భా
వజజన్మేత్రసతోజమల్ విరియఁ గా
భాసింపఁ దర్కంతమున్
బ్రజరం బొప్పఁగఁ గాగిలించి
ఫలశోభాసున్ కిభున్ జేయున్
భుజమల్ త్రాతలు నావ నెప్పడొ
గతన్ ఋజ్వాంఘ్రే! దుర్గాంబికా!

34

శ్లో. సుపర్వరామంత స్ఫురిత
సహకార ద్రుమలతా
సమగ్ర క్రిజాగ్రత్మిసలమ
సగర్వోద్యమసోతము

కరతే భూయాస్తాం మనశుభిక
కౌతా న్నిన కరా
కానిశ్చంకం కాంకరి!

మ. గురలిలావనిఁ దీయ మామిడిపయిన్
హోభిల్లుస్వరూఫితా
స్ఫురిత శ్రీవిలసత్కిరణయ
భ్రుదంబున్ తగ జేయుచున్
కరమల్ నావ శుభప్రదంబులగురిన్
గాంఠ్యాకిరంబొమ కాం
కరి! నిశ్చంకమాగా మహేశ్వరి!
శివా! కల్యాణీ! దుర్గాంబికా!

35

శ్లో. త్రుస్తా శ్రేలోక్య బహుళ
దనుజత్రాస విచల
స్వయన్మస్తస్యస్థై జననితక
హస్తాహ్లాదిభజే!
స్మరాయత్సం కాశి ఇతికిసలయ
శేవ ధృతివాన్
త్రిలోకీ జతా నీతలు
కనకదుర్గే! భగవతి!

మ. దనుజత్రస్త చలన్యనున్వికర
మస్తస్యస్తమై యున్మత్స్య

దనమా స్తంబుల మానసాబ్జమనశే
ధ్యానింతు నామీనశే
తనుఁడున్ జేనిని శోలు పల్లవములన్
దాదానజాతంబుగా
గానిలోకత్రయశేకయైకదా
నెసంగున్ స్వర్గ దుర్గాంబికా!

36

శ్లో. పురాతనైః పాణిగ్రహణ
సమయే మాక్తక చియాన్
విభాగుంతచ్ఛిరే జనకవచనా
దున్యమితయోః
యయోరూపం దృష్ట్య
భరదుదితలజ్జాగురవదీ
కదార్తి త్రాతారా మమ
కనకదుర్గే! భగవతి!

మ. పుర విద్యపి వివాహకాలమునఁ
దన్యత్తా మణిస్తామమున్
హయకీర్తంబున నుంచఁ దండ్రీ
పలుకన్ హర్షఁబుతో నెత్తునే
కరయుగ్మంపు మనోజ్ఞకంఠుల
గంగాదేవి లజ్జించెఁద
కీర్తికం జాతయుగంబుబోమిర
మమన్ గామేశ! దుర్గాంబికా!

37

శ్లో. స్ఫురన్మోనిశ్చంకం పురహర
నిరాకంక విజయ
క్రియాయాత్రోద్యక్తస్థుర
విరుదపాతా ఇవభృశమ!
ఝణిత్రాతారాంఘ్రః కనక
కలయానాంతవశివ
విరవ్యంతు శ్రేయో మమ
కనకదుర్గే! భగవతి!

(సశేషం)

